

# STRATEGIA ROZWOJU GMINY SOŚNIE NA LATA 2015 – 2022



Sośnie, grudzień 2015



## SPIS TREŚCI

<b>I. Obszar i czas realizacji Strategii Rozwoju Gminy Sośnie</b> .....	<b>2</b>
<b>II. Zgodność z dokumentami programowymi</b> .....	<b>4</b>
2.1 Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 oraz Strategia Rozwoju Kraju 2020.....	4
2.2 Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku .....	7
2.3 Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Ostrowskiego na lata 2007-2013 .....	9
<b>III. Cele Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Sośnie w latach 2007 – 2015 w relacji do celów Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015 – 2022</b> .....	<b>9</b>
<b>IV. Diagnoza sytuacji społeczno - gospodarczej Gminy Sośnie</b> .....	<b>11</b>
4.1 Położenie i uwarunkowania administracyjne.....	11
4.2. Historia .....	15
4.3 Infrastruktura i przestrzeń.....	17
4.4 Kultura i dziedzictwo kulturowe .....	20
4.5 Gospodarka .....	22
4.6 Rynek pracy.....	24
4.7 Demografia .....	25
4.8 Edukacja i oświata .....	26
4.9 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.....	29
4.10 Sport .....	31
4.11 Turystyka i rekreacja.....	33
4.12 Analiza budżetu Gminy Sośnie .....	35
<b>V. Analiza SWOT</b> .....	<b>39</b>
<b>VI. Konsultacje społeczne</b> .....	<b>45</b>
<b>VII. Założenia strategiczne / Wizja</b> .....	<b>53</b>
7.2 Cele strategiczne .....	53
7.3 Cele operacyjne i działania .....	55
<b>VIII. Główne źródła finansowania i harmonogram realizacji</b> .....	<b>62</b>
<b>IX. System monitoringu i ewaluacji</b> .....	<b>62</b>
<b>Podsumowanie</b> .....	<b>66</b>
<b>Załącznik nr 1 – Karta projektu</b> .....	<b>67</b>
<b>Wykaz tabel, wykresów i rycin</b> .....	<b>68</b>

## **I. Obszar i czas realizacji Strategii Rozwoju Gminy Sośnie**

Wszelkie działania z zakresu planowania strategicznego na szczeblu lokalnym, pozostają w świetle aktualnych regulacji prawnych w Polsce wciąż nieobowiązkowe. Z drugiej strony jednak powszechnie wiadomo, iż planowanie strategiczne jest w zarządzaniu gminy niezbędne. Sam fakt uświadomienia sobie tej potrzeby i podjęcia wysiłku oraz poniesienie kosztów związanych z tworzeniem strategii wskazuje na dojrzałość gminy w podejściu do zarządzania. Podobnie jak w przypadku podmiotów gospodarczych, tak i w gminie występują złożone procesy, inwestycje, planowanie finansowe oraz codzienne zarządzanie operacyjne. Przez analogię łatwo zauważyć, że aby szereg złożonych czynności, procesów i zadań nie pozostawał przypadkowy i chaotyczny, należy nadać im odpowiedni kierunek, cele i strukturę. W prostym ujęciu takie jest właśnie zadanie Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015-2022.

Strategia sporządzona została przez władze Gminy Sośnie wspólnie z jej mieszkańcami przy udziale zewnętrznych ekspertów z dziedziny planowania strategicznego, służących radą i wsparciem merytorycznym. Strategia opiera się na najnowszej metodologii i standardach wykorzystywanych w strategicznym planowaniu rozwoju jednostek samorządu terytorialnego popularyzowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w ramach projektu "Strategicznie dla Rozwoju". Zastosowanie tej metodologii zapewnia nie tylko aktualne podejście do analiz, planowania, wnioskowania i budowy dokumentu, ale też wprowadza najlepsze praktyki wykorzystywane aktualnie na świecie w tych dziedzinach.

Okres objęty planowaniem wynosi 7 lat. Jest to czas krótszy niż standardowo przyjmowany okres dekady, ale decyzja o skróceniu tego okresu ma ważne przesłanki merytoryczne. Obserwowana w ostatnich latach w gospodarce światowej i krajowej niespotykana wcześniej skala zmienności i ryzyka pozwala zakładać, że najbliższe 6 lat przyniesie istotne zmiany warunków prowadzenia działalności gospodarczej. W warunkach gospodarki globalnej zmiany takie odczuwane będą w każdej jednostce, nawet stosunkowo niewielkiej. Ponadto zakończenie planowania na roku 2022 podyktowane jest zakresem czasowym dokumentów strategicznych

wyższego rzędu, które mają duży wpływ na działalność gmin w Polsce (Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020, Europa 2020). Lata 2014-2020 to również czas kolejnego okresu budżetowego Unii Europejskiej. Biorąc pod uwagę fakt, iż warunki prowadzenia działalności gmin (szczególnie pozyskiwania środków unijnych) uległy istotnej zmianie w stosunku do okresu budżetowego 2007-2013, należy również zakładać istotne zmiany po roku 2020. Autorzy strategii pragną, aby był to dokument faktycznie wykorzystywany, wbrew często spotykanym praktykom sporządzania takiegoż dokumentu dla celów pobocznych, luźno związanych z planowaniem długoterminowym. Aby zapewnić taką funkcję i żywotność przyjęte ramy czasowe muszą być realne.

Geograficzny zakres Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015-2022 obejmuje cały obszar w granicach administracyjnych Gminy Sośnie.

Dokument strategii składa się z kilku głównych części: diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczej gminy, analizy SWOT, założeń strategicznych wraz z planem finansowym oraz systemu monitoringu. Diagnoza sytuacji społeczno – gospodarczej jest owocem wielu analiz mikro i makro gospodarczych, społecznych i środowiskowych z wykorzystaniem danych zbieranych przez gminę, Główny Urząd Statystyczny oraz Eurostat. Wnioski wypływające z analiz pozwalają na identyfikację problemów oraz atutów gminy, które zostały skonkretyzowane w tzw. analizie SWOT (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia). Pełny obraz potencjału i problemów gminy pozwolił na zarysowanie wizji gminy, czyli opisu pożądanego jej stanu w roku 2020. Aby wizja mogła stać się rzeczywistością ustalono hierarchię celów służących jej realizacji: trzy cele strategiczne oraz szereg przypisanych im celów operacyjnych. Uszczegółowieniem celów operacyjnych są natomiast działania (zwane w innych metodologiach zadaniami). Aby planowanie długoterminowe zakotwiczyć w realiach, należy regularnie badać postępowanie działań i wprowadzać korekty. Służy temu sprecyzowany w końcowej części dokumentu system monitoringu.

Niniejszy dokument Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015-2022 jest owocem prac wielu osób, ale przede wszystkim mieszkańców gminy. Podjęto wiele starań, aby dokument nie był stworzonym przez grono eksperckie, zewnętrznym narzuconym

narzędziem. W takiej sytuacji trudno zaakceptować plany i cele jako swoje, co jest niezbędne przy skutecznym dążeniu do ich realizacji. Eksperti od początku tworzenia dokumentu byli wsparciem, a nie zastępstwem jego wykonania. Wszelkie kluczowe elementy dokumentu dogłębnie konsultowano z mieszkańcami i komentowano przez lokalny zespół. Przeprowadzone wśród mieszkańców badanie ankietowe przyniosło wiele nowych wniosków i pomysłów. Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015-2022 jest dokumentem mieszkańców gminy. Jako taki powinien być powodem do dumy, a każdy kto mieszka i pracuje w gminie, może osobiście przyczynić się do jego realizacji.

## **II. Zgodność z dokumentami programowymi**

### **2.1 Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 oraz Strategia Rozwoju Kraju 2020**

Ze względu na czas obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Sośnie (lata 2015 – 2022), odnosi się ona do dwóch, następujących po sobie czasowo, krajowych dokumentów programowych. Pierwszym z nich jest Narodowa Strategia Spójności na lata 2007-2013, w oparciu o którą zostały opracowane zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (NSRO). Ze względu na dwuletni okres rozliczeniowy NSRO (do 2015 r.) jego zapisy wciąż pozostają punktem odniesienia dla realizacji Strategii Gminy Sośnie w jej początkowym etapie.

Kolejnym obowiązującym dokumentem jest Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK) przyjęta uchwałą Rady Ministrów w dniu 25 września 2012 r. Stanowi ona odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020. W nowym modelu administrowania dążącym do unifikowania dokumentacji nie występuje już dokument programowy taki jak Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia. Strategia Rozwoju Kraju tworzy więc zasadnicze ramy dla interwencji

strukturalnej w Polsce, podejmowanej w ramach poszczególnych polityk europejskich w kolejnym okresie programowania 2014 – 2020.

Zadania zmierzające do poprawy sytuacji na terenie Gminy Sośnie określone w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015 - 2022 są zgodne z powyższymi dokumentami.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia zawierają analizę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski i jej regionów w perspektywie kolejnych lat. Dokument ten przedstawia najważniejsze wyzwania dla kraju oraz określa cele zmierzające do osiągnięcia spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej z krajami i regionami Wspólnoty, prezentuje alokację środków finansowych na poszczególne programy oraz ramy systemu realizacji. NSRO jest instrumentem odniesienia dla przygotowania programów operacyjnych, uwzględniając jednocześnie zapisy Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 (SRK) oraz Krajowego Programu Reform na lata 2005-2008, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej.

Celem strategicznym NSRO dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Celem głównym Strategii Rozwoju Kraju 2020 staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Działania strategiczne uwzględnione w SRK koncentrują się wokół trzech obszarów strategicznych:

- 1) Sprawne i efektywne państwo,
- 2) Konkurencyjna gospodarka,
- 3) Spójność społeczna i terytorialna.

Cele uwzględnione w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie wpisują się w strategiczne cele rozwoju kraju.

Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Sośnie	Cele i obszary Strategii Rozwoju Kraju 2020
<p>Cel strategiczny I</p> <p>Stabilny rozwój strategicznych branż gospodarczych gminy</p>	<p><b>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</b></p> <p>Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki, w szczególności:</p> <p>Cel II.2.3 Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego</p>
<p>Cel strategiczny II</p> <p>Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni i infrastruktury</p>	<p><b>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</b></p> <p>Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych</p> <p>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</p> <p>Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu</p>
<p>Cel strategiczny III</p> <p>Stały wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego</p>	<p><b>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</b></p> <p>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego</p> <p><b>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna</b></p> <p>Cel III.1. Integracja społeczna</p>

Tabela 1 – zestawienie celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Sośnie i Strategii Rozwoju Kraju 2020



## 2.2 Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku została przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w dniu 19 grudnia 2005 r.

Jako cel generalny stawia ona „poprawę jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkującej wzrostem poziomu życia mieszkańców”.

Dla osiągnięcia celu generalnego, niezbędne jest osiągnięcie następujących celów strategicznych:

- 1) Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku,
- 2) Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa,
- 3) Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia,
- 4) Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego.

Określone w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015 - 2022 zadania, pozostają zgodne z celami strategicznymi wymienionymi w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.

<b>Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Sośnie</b>	<b>Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku</b>
Cel strategiczny I Stabilny rozwój strategicznych branż gospodarczych gminy	<b>Cel strategiczny 1. Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku</b> Cel operacyjny 1.4 Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej Cel operacyjny 1.5 Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych

	<p><b>Cel strategiczny 2. Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa</b></p> <p>Cel operacyjny 2.1 Wzmocnienie gospodarstw rolnych oraz gospodarki żywnościowej</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw</p> <p>Cel operacyjny 2.4 Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu</p>
<p>Cel strategiczny II</p> <p>Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni i infrastruktury</p>	<p><b>Cel strategiczny 1. Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku</b></p> <p>Cel operacyjny 1.1 Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi</p> <p>Cel operacyjny 1.5 Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych</p> <p>Cel operacyjny 1.8 Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym</p>
<p>Cel strategiczny III</p> <p>Stały wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego</p>	<p><b>Cel strategiczny 3. Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia</b></p> <p>Cel operacyjny 3.2 Poprawa jakości oraz wzrost różnorodności form kształcenia</p> <p><b>Cel strategiczny 4. Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego</b></p> <p>Cel operacyjny 4.2 Poprawa warunków mieszkaniowych</p> <p>Cel operacyjny 4.7 Wzrost udziału sportu i rekreacji w życiu mieszkańców regionu</p>

**Tabela 2 – zestawienie celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Sośnie i Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku**

### **2.3 Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Ostrowskiego na lata 2007-2013**

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Ostrowskiego na lata 2007 – 2013 jako główne zadania wskazuje poprawę sytuacji gospodarczo – społecznej na obszarze Powiatu Ostrowskiego oraz poprawę infrastruktury edukacyjnej Powiatu Ostrowskiego.

Dla osiągnięcia powyższych założeń władze powiatu uznały za konieczne do realizacji działania w zakresie:

- 1) Inwestycji drogowych,
- 2) Infrastruktury edukacyjnej,
- 3) Ochrony zdrowia,
- 4) Ochrony środowiska i termomodernizacji,
- 5) Pomocy społecznej,
- 6) Informatyzacji Powiatu Ostrowskiego.

Zadania określone w niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015 - 2022 wpisują się w cele strategiczne określone w Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Ostrowskiego na lata 2007 – 2013.

### **III. Cele Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Sośnie w latach 2007 – 2015 w relacji do celów Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015 – 2022**

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Sośnie odnosiła się do 5 głównych obszarów:

- 1) Ekologia,
- 2) Infrastruktura,
- 3) Gospodarka,
- 4) Przestrzeń,
- 5) Społeczność.

Osiągnięcie powyższych celów miało się realizować poprzez cele i szczegółowe kierunki działania, określone dla każdego z obszarów rozwoju. Cele Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Sośnie do roku 2015:

- 1) Podjąć działania w kierunku budowy sieci kanalizacyjnej i modernizacji sieci wodociągowej,
- 2) Prowadzić rozbudowę i modernizację dróg przebiegających w granicach administracyjnych gminy wraz z infrastrukturą okołodrogową,
- 3) Działać na rzecz tworzenia i aktualizowania dokumentów planistycznych dających na bieżąco podstawy do realizacji nowych inwestycji,
- 4) Stworzyć warunki do wszechstronnego rozwoju edukacyjnego młodzieży i całego społeczeństwa gminy,
- 5) Umożliwić lepsze wykorzystanie szlaków komunikacyjnych (kolejowych, drogowych),
- 6) Prowadzić działania w kierunku budowy infrastruktury publicznej,
- 7) Podjąć działania w kierunku dalszej rozbudowy i poprawy infrastruktury technicznej,
- 8) Wdrożyć system segregacji odpadów stałych na terenie całej gminy.

Przy tworzeniu strategii rozwoju do 2022 roku pod uwagę wzięto osiągnięcia Gminy Sośnie przy realizacji dotychczasowej strategii oraz wyzwania, jakie stoją przed nią w dalszych latach. Cele utworzone zostały na bazie analizy SWOT, czyli słabych i mocnych stron rozwoju gminy oraz jej szans i zagrożeń. W związku z tym kierunki dalszego rozwoju gminy oparto podobnie jak poprzednio na gospodarce, społeczeństwie oraz infrastrukturze technicznej.

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Sośnie do roku 2022:

- 1) Stabilny rozwój strategicznych branż gospodarczych gminy,
- 2) Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni i infrastruktury,
- 3) Stały wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego.

Cele strategiczne przyświecające dotychczasowemu rozwojowi gminy zostały zmodyfikowane i rozszerzone o cele operacyjne i działania w oparciu o aktualną analizę otoczenia Gminy Sośnie.

## **IV. Diagnoza sytuacji społeczno - gospodarczej Gminy Sośnie**

### **4.1 Położenie i uwarunkowania administracyjne**

Gmina Sośnie położona jest w Regionie Pradoliny Barycko - Głogowskiej w subregionie Kotliny Odolanowskiej, między pasmem Wału Trzebnickiego na południu, a Wysoczyzną Kaliską w części północnej, w południowo- zachodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie ostrowskim.

Graniczy z gminami: od północy z gminą Odolanów, od wschodu z gminami: Przygodzice i Ostrzeszów, od południa z gminą Kobyła Góra i Międzybórz (woj. dolnośląskie), od zachodu z gminami województwa dolnośląskiego: Twardogóra, Krośnicami i Miliczem.

Obszar gminy wynosi 18 723,70 ha, z czego użytki rolne stanowią –7.296 ha, lasy – 9.684 ha, stawy oraz rzeki – 518 ha.

Występujące na terenie Gminy Sośnie lasy, zajmujące około 52 % gminy należą do dzielnicy przyrodniczo – leśnej Wzgórz Dolnośląskich.

W celu zachowania wartości przyrodniczych, krajobrazowych i historycznych tych terenów, został w 1995 r. utworzony Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy”.

Na obszarze gminy znajduje się obszar Natura 2000:

- 1) Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Baryczy PLB020001,
- 2) Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja nad Baryczą PLH020041.

Lasy, których przeważająca większość znajduje się na terenie gminy, stanowią o jej walorach rekreacyjnych.

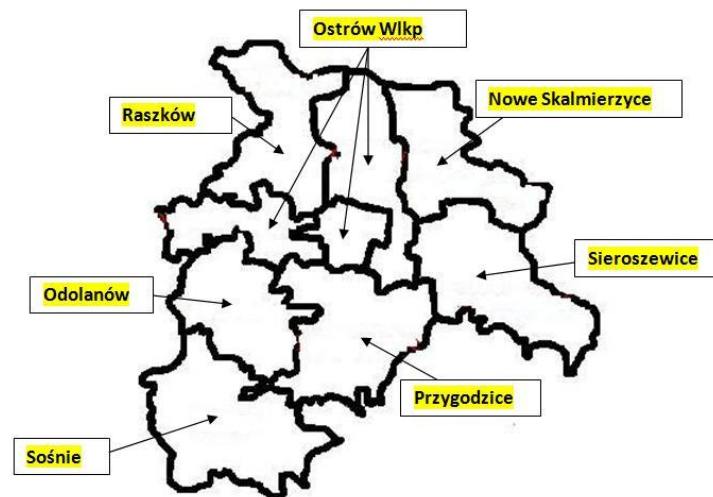
Sieć osadniczą Gminy Sośnie tworzy 17 wsi sołeckich.

1. Bogdaj
2. Chojnik
3. Cieszyn
4. Dobrzec
5. Janisławice
6. Granowiec
7. Kałkowskie
8. Kąty Śląskie
9. Kocina
10. Konradów
11. Kuźnica Kącka
12. Mariak
13. Młynik
14. Możdżanów
15. Pawłów
16. Sośnie
17. Szklarka Śląska

Ryc.1 Województwo Wielkopolskie – źródło [www.osp.org.pl](http://www.osp.org.pl)



Ryc.2 Powiat Ostrowski – źródło [www.wikitravel.org](http://www.wikitravel.org)





Ryc.3 Układ komunikacyjny Gminy Sośń - Źródło: [www.wikitravel.org](http://www.wikitravel.org)



## 4.2. Historia

Sośnie było własnością biskupią w 1268 r. W 1323 r. Bolesław III, książę brzesko-leszczyński odstąpił majątek sośnieński Konradowi I, księciu oleśnickiemu.

Później Sośnie weszły w skład dóbr międzyborskich będących w posiadaniu Leszczyńskich. Podobnie rzecz się miała z następującymi miejscowościami: Szklarka Śląska, Możdżanów, Chojnik, Kałkowskie, Kąty Śląskie, Kuźnica Kącka, Kocina.

W 1599 r. dobra odkupił książę ziębicko-oleśnicki Karol. Kolejno drogą dziedziczenia do 1884 r. należały do książąt wirtembursko-oleśnickich, wreszcie brunszwicko-oleśnickich.

W latach 1829-1830 książę Wilhelm założył w sąsiedztwie Sośni hutę żelaza, a w 1852 r. letnią rezydencję Moja Wola oraz zwierzyńiec z licznymi jeleniami i zwierzyną płową.

Ogólne działania i niewielka ilość punktów osadniczych nie pozwala na szerszą interpretację procesu rozwoju osadnictwa na tym terenie.

Wyraźną większość terenów pokrywają lasy, toteż ich zagospodarowanie polegało na uzyskiwaniu terenów rolnych i osadniczych oraz rozwinięciu karczunków leśnych, szczególnie intensywnych w wiekach XVII i XVIII.

O swej genezie związanej z działalnością na terenie zalesionym, świadczą nazwy niektórych miejscowości - Chojnik, Sośnie, Kuźnica Kącka, Piła czy Szklarka Śląska. Huty żelaza – kuźnice - istniały w Chojniku (lata 80-te XVI w.), Kuźnicy Kąckiej, Kuźnicy Sośnieńskiej (późniejszej Mojej Woli w XIX w.), huta szkła funkcjonowała w Bronisławce.

Chronologia poszczególnych miejscowości w Gminie Sośnie kształtuje się następująco.

Najstarszą metrykę źródłową ma miejscowość Cieszyn - 1155 r. - leżąca na szlaku Milicz - Międzybórz. Prawdopodobnie posiadał pierwotnie schemat wydłużonej owalnicy, usytuowanej wg kierunków północny zachód – południowy wschód, z kościołem w jej południowym krańcu.

W źródłach średniowiecznych figurują: Sośnie – 1268 r., Kąty Śląskie – 1305 r., Kuźnica Kącka (Zomel) – 1354 r., Pawłów – 1354 r., Konradów – II ćw. XV w., Chojnik (Gogow) - XVI w., Surmin - 1581 r.

W okresie 1601 - 1800 r. w źródłach pojawiają się: Bodaj (Bógdaj), Czesławice, Granowiec, Janisławice, Jarnostów, Kałkowskie, Mariak, Młynik, Możdżanów, Szklarka Śląska.

Dominuje na tym terenie schemat planistyczny nieregularnej osady łańców leśnych. Mają go: Sośnie, Chojnik, Konradów, a także większość miejscowości o nowożytnej genezie: Bogdaj, Granowiec, Kałkowskie, Młynik, Możdżanów, Szklarka Śląska. W schemacie nierozwiniętej wielodrożnicy powstała Kuźnica Kącka.

XIX – wieczną genezę mają: Bronisławka, Kocina i Moja Wola – założenie pałacowe nad Młyńską Wodą, historycznie związane z dawną hutą żelaza, działającą od 1829 r., stąd jej pierwotna nazwa Kuźnica Sośnieńska, leśna rezydencja myśliwska założona w 1852 r. przez Wilhelma, księcia brunszwickiego, po 1885 r. adaptowana na stałą rezydencję przez Daniela von Diergardta.

Proces XIX – wiecznej kolonizacji pruskiej zaznaczył się na tych terenach jedynie w formie zabudowy istniejących już miejscowości, nie wytyczano natomiast tutaj typowych, rygorystycznych prostych, liniowych kolonii uwłaszczeniowych.

Gmina Sośnie historycznie wchodziła w skład terenów zaboru pruskiego i zachowane do dzisiaj budownictwo, w dużym stopniu zostało ukształtowane przez władze pruskie w latach 1797, po 1815 r. i w 1871 r. Przepisy te m.in. nie zezwalały na wznoszenie budynków drewnianych – nowo powstające budynki mogły być wykonane z kamienia, cegły (lub w technice drewniano - ceglanej tzw. szachulcowej – Dobrzec, Granowiec).

Przykłady budownictwa z rudy darniowej zachowały się w Chojniku, Mojej Woli i Szklarce Śląskiej. Efektem tego jest znikomy procent drewnianego budownictwa zagrodowego z końca XIX i pocz. XX w.; pojedyncze przykłady w Bogdaju, Kocinie, Granowcu, Możdżanowie i Pawłowie. Są to drewniane budynki o konstrukcji sumikowo - łątkowej, lub mieszanej z wieńcową, kryte blachą lub papą.

Stare drewniane budynki mieszkalne, wzniesione szczytowo do drogi miały być zastępowane wyłącznie murowanymi, usytuowanymi kalenicowo, z dachówkowym przykryciem (pojedyncze przykłady budynków o szczytowym usytuowaniu zachowały się w Granowcu, Surminie i Pawłowie). Ten typ zabudowy dominuje w miejscowościach: Sośnie, Chojnik, Cieszyn, Dobrzec, Granowiec, Kałkowskie czy też Kąty Śląskie. Budynki te charakteryzuje solidność wykonania, stosunkowo duże gabaryty, urozmaicona forma (ganki wejściowe, facjatki itp.) oraz bogactwo form detalu architektonicznego.

### **4.3 Infrastruktura i przestrzeń**

#### **4.3.1 Drogi i komunikacja**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy.

Na terenie Gminy Sośnie funkcjonuje rozwinięta sieć dróg. Podstawowy układ drogowy gminy tworzą drogi krajowe, powiatowe i gminne.

Przez Gminę Sośnie przebiega na długości 8 300 m droga krajowa nr 25, o przebiegu Antonin – Międzybórz – Oleśnica.

Łączna długość dróg gminnych w granicach administracyjnych gminy wynosi 101 000 m. Łączna długość dróg powiatowych przebiegających na terenie Gminy Sośnie wynosi 81 700 m.

Wszystkie miejscowości w Gminie Sośnie posiadają system oświetlenia głównych dróg i ulic. Infrastruktura oświetleniowa na terenie Gminy Sośnie podlega systematycznej rozbudowie o nowe odcinki.

Na obszarze Gminy Sośnie funkcjonuje komunikacja kolejowa PKP. Dogodne połączenie zapewnia przebiegająca przez Gminę Sośnie linia kolejowa Wrocław – Warszawa. Przez obszar gminy przebiega jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Ostrów Wielkopolski – Oleśnica. Układ kolejowy gminy tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego,

zlokalizowana na terenie miejscowości Sośnie oraz dwa przystanki kolejowe usytuowane we wsi Granowiec i Pawłów.

Na terenie Gminy Sośnie przewóz osób realizowany jest za pośrednictwem komunikacji publicznej obsługiwanej przez PKS w Ostrowie Wielkopolskim oraz prywatne podmioty zajmujące się przewozem osób. Poza linią autobusową Sośnie – Ostrów Wielkopolski stwierdza się małą liczbę bezpośrednich połączeń autobusowych i kolejowych między gminą a większymi miastami.

W Gminie Sośnie funkcjonuje odpowiednia infrastruktura umożliwiająca komunikację autobusową. Praktycznie w każdej miejscowości zlokalizowane są wiaty przystankowe. Mała infrastruktura powiązana z funkcjonowaniem transportu zbiorowego usytuowana jest wzdłuż dróg powiatowych.

#### **4.3.2 Wodociągi i kanalizacja**

Cały obszar Gminy Sośnie posiada dostęp do sieci wodociągowej. Łączna długość sieci wodociągowej w 2014 r. wyniosła 102,2 km. Sieć wodociągowa dostarcza 180 000 m<sup>3</sup> wody poprzez 1.383 podłączenia w budynkach mieszkalnych, przy średnim zużyciu wody na mieszkańca na poziomie 28 m<sup>3</sup> rocznie.

Łączna długość czynnej sieci kanalizacyjnej w tym samym roku wynosiła 19,7 km. Sieć kanalizacyjna odprowadzała 28.000 m<sup>3</sup> ścieków poprzez 136 połączeń z budynkami mieszkalnymi. Sieć kanalizacyjna pokrywa obecnie jedynie miejscowość Sośnie. Przydomowe instalacje oczyszczające ścieki obejmują swoim działaniem około 3% mieszkańców gminy. Miejscowości wymagające skanalizowania to: Bogdaj, Chojnik, Cieszyn, Dobrzec, Granowiec, Janisławice, Kałkowskie, Kąty Śląskie, Kocina, Konradów, Kuźnica Kącka, Mariak, Młynik, Możdżanów, Pawłów, Szklarka Śląska.

Za jakość ścieków wprowadzanych do środowiska odpowiada jedna czynna oczyszczalnia ścieków, co stanowi istotne ograniczenie rozwojowe dla gminy. Modernizacja i zwiększenie przepustowości obecnej oczyszczalni ścieków stanowi

ważny punkt w ambitnych planach inwestycyjnych gminy, głównie z racji wysokiego kosztu wykonania. Łączna długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej to 19 700 m o przepustowości 120 m<sup>3</sup>/24h.

#### **4.3.3 Energetyka i gazownictwo**

Cały obszar Gminy Sośnie podłączony jest do sieci energetycznej. Przez teren gminy przebiegają sieci wysokiego napięcia:

- 1) 400 kV Wrocław – Pasikowice,
- 2) 110 kV Ostrów Wielkopolski – Twardogóra.

Oświetlenie uliczne i drogowe posiada około 600 punktów świetlnych, z tego wzdłuż drogi krajowej – około 20 szt., wzdłuż dróg powiatowych około 290 szt., a wzdłuż dróg gminnych około 290 szt.

W najbliższych latach nie planuje się inwestycji w infrastrukturę energetyczną na terenie gminy.

Gazyfikacją objęte są miejscowości: Sośnie, Granowiec, Bogdaj.

Na dzień analizy nie podłączono do sieci gazowej miejscowości: Chojnik, Cieszyn, Dobrzec, Janisławice, Kałkowskie, Kąty Śląskie, Kocina, Konradów, Kuźnica Kącka, Mariak, Młynik, Możdżanów, Pawłów, Szklarka Śląska.

Potrzeby grzewcze mieszkańców pokrywane są z różnych źródeł. Pozyskiwanie energii cieplnej oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne – własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem i koksem. Na terenie gminy Sośnie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie) w oparciu o które można w przyszłości wybudować system ciepłowniczy i podłączyć do niego zwarte obszary zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej.

#### **4.3.4 Gospodarka odpadami**

Za gospodarkę odpadami na terenie Gminy Sośnie odpowiada Gmina Sośnie, a na jej obszarze nie zlokalizowano stacjonarnego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych oraz innych miejsc Zagospodarowania Odpadów Komunalnych. Działa natomiast Mobilny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

W połowie 2013 r. zamknięto jedyne wysypisko odpadów w Cieszynie i zdecydowano się na korzystanie z wysypiska w Ostrowie Wielkopolskim. Wobec pozytywnych ocen ze strony mieszkańców poziomu i jakości gospodarki odpadami, decyzja władz gminy okazała się pomysłem trafnym. Brak takiego wysypiska stanowi istotny, pozytywny punkt w ocenie jakości życia w gminie przez mieszkańców, potencjalnych mieszkańców i sporą część przedsiębiorców.

#### **4.4 Kultura i dziedzictwo kulturowe**

Krzewieniem kultury w Gminie Sośnie zajmuje się samorządowa instytucja kultury o nazwie Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Sośniach. Celem podstawowym jest upowszechnianie kultury, sztuki i nauki, przygotowanie społeczności lokalnej do aktywnego uczestnictwa w kulturze, tworzenie miejsca spotkań, integracji i rozwoju społeczno – kulturalnego lokalnej społeczności, jak również obsługi bibliotecznej mieszkańców.

Działalność kulturalna jest prowadzona przy współpracy z Urzędem Gminy Sośnie, ze szkołami, Ochotniczą Strażą Pożarną, jak również Radą Sołecką w Sośniach poprzez organizację wspólnych działań takich jak: festyny, koncerty zespołów muzycznych, instrumentalnych, spotkania autorskie, narodowe czytanie, przedstawienia teatralne, pokazy taneczne i inne. W miejscowościach Bogdaj, Chojnik, Cieszyn, Granowiec, Kałkowskie, Konradów, Możdżanów, Pawłów, Sośnie funkcjonują Ochotnicze Straże Pożarne.

Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Sośniach prowadzi warsztaty taneczne i plastyczne dla dzieci, cykl zajęć wraz z nocą w bibliotece w czasie ferii i wakacji.

Urząd Gminy Sośnie organizuje dwie duże imprezy plenerowe: Dzień Gminy Sośnie i Dożynki Gminne wraz z koncertem Gminnej Orkiestry Dętej i występami Zespołu z Kociny. Zabawy andrzejkowe i karnawałowe organizowane są przez Rady Sołeckie poszczególnych wsi oraz Rady Rodziców poszczególnych szkół.

Oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży kreowana jest przez Gminny Ośrodek Kultury i Gminną Bibliotekę Publiczną w Sośniach, szkoły w poszczególnych miejscowościach i lokalne stowarzyszenia.

Gmina posiada 14 świetlic wiejskich, z czego 13 zostało wydzierżawionych Gminnemu Ośrodkowi Kultury i Gminnej Bibliotece Publicznej w Sośniach - poza świetlicą wiejską w Granowcu (w miejscowościach Bogdaj, Chojnik, Dobrzec, Janisławice, Kałkowskie, Kąty Śląskie, Kocina, Konradów, Młynik, Możdżanów – Centrum Wypoczynkowo – Rekreacyjne „Rybakówka”, Pawłów, Sośnie, Szklarka Śląska).

W Gminie Sośnie działa Stowarzyszenie Klub Seniora w Sośniach, które corocznie wnioskuje i otrzymuje dotację w ramach konkursu ogłaszanego przez Wójta Gminy na wsparcie realizacji zadań publicznych (zagospodarowanie czasu wolnego osobom starszym).

Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Sośniach prowadzi dla dorosłych zajęcia taneczne, m.in. z zumbi, warsztaty rękodzielnicstwa, wyjazdy turystyczne.

Na terenie gminy nie funkcjonuje stacjonarne kino, jednak w Parku Rekreacyjno – Sportowym w Granowcu działa kino samochodowe.

Poniżej zamieszczono wykaz stowarzyszeń funkcjonujących na obszarze gminy.

l.p.	Nazwa stowarzyszenia	Siedziba i adres stowarzyszenia
1.	<b>Bogdajskie Stowarzyszenie Oświatowe</b>	Bogdaj 15 63-435 Sośnie
2.	<b>Stowarzyszenie Klub Seniora w Sośniach</b>	ul. Wielkopolska 29 63-435 Sośnie
3.	<b>Stowarzyszenie Kulturalno – Edukacyjne Pasikonik</b>	Kocina 19 63-435 Sośnie
4.	<b>Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Rodzin „Nie jesteś sam” w Sośniach</b>	ul. Wielkopolska 47 63-435 Sośnie
5.	<b>Stowarzyszenie na rzecz rozwoju miejscowości Chojnik i Kuźnica Kącka</b>	Chojnik 46 63-435 Sośnie
6.	<b>Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Kocina</b>	Kocina 23 63-435 Sośnie
7.	<b>Stowarzyszenie Przyjaciół Granowca „GRANOWIEC 300”</b>	Granowiec ul. Odolanowska 19 63-435 Sośnie
8.	<b>Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Pawłowie</b>	Pawłów 3 63-435 Sośnie
9.	<b>Stowarzyszenie PRZYJAZNE OTOCZENIE</b>	Cieszyn ul. Kościelna 44 63-435 Sośnie

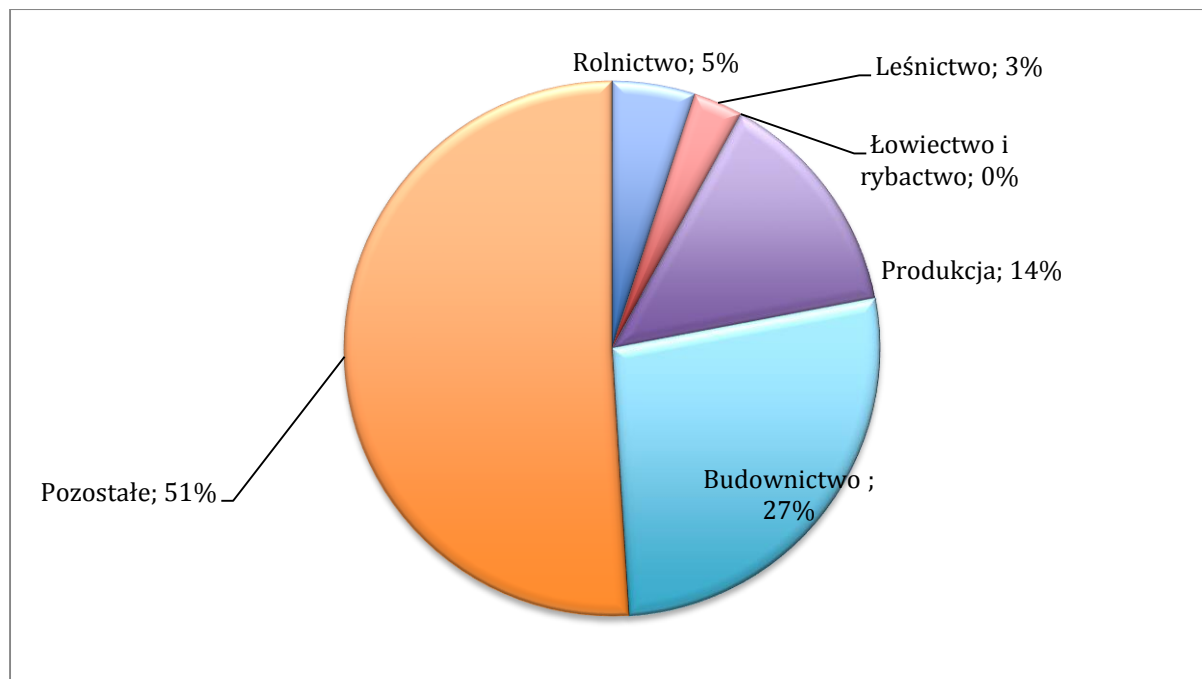
**Tabela 3 - Wykaz stowarzyszeń funkcjonujących na obszarze Gminy Sośnie**

#### **4.5 Gospodarka**

Według stanu na koniec 2014 roku w Gminie Sośnie zarejestrowane były 227 podmioty gospodarcze, z czego dwa stanowiły podmioty publiczne, a 99% to podmioty prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na terenie Gminy Sośnie dominują małe firmy. Branżami wiodącymi są usługi i handel. W odniesieniu do ogólnej liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Sośnie większość to działalność usługowa.



Strukturę działalności gospodarczej na podstawie danych Urzędu Gminy Sośnie podano poniżej.



**Wykres 1 - Struktura działalności gospodarczej w 2014 roku w Gminie Sośnie**

W posiadaniu Gminy Sośnie znajdują się relatywnie niewielkie tereny przeznaczone pod inwestycje, ok. 5 ha w miejscowości Sośnie oraz podobnej wielkości tereny będące własnością prywatną – rozsiane na obszarze gminy. Z uwagi na to, że tylko część terenu Gminy Sośnie objęto Planem Zagospodarowania Przestrzennego zależnie od potrzeb dokonuje się kolejnych opracowań odnoszących się do kolejnych obszarów gminy.

Na dzień analizy w Gminie Sośnie obowiązują tylko plany odnoszące się do:

- 1) Przebiegu rurociągu paliwowego,
- 2) Lokalizacji 3 wiatraków w miejscowości Granowiec,
- 3) Terenu odwiertów gazu ziemnego w miejscowości Bogdaj.

Pozostałe inwestycje lokalizowane są na podstawie decyzji administracyjnych o warunkach zabudowy i celu publicznego.

W związku z okresem kryzysu i spowolnienia gospodarczego w kraju w okresie kilku minionych lat Gmina Sośnie od 1 stycznia 2012 r. nie podnosiła podatków od środków transportowych oraz podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców.

Do najważniejszych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Sośnie należą:

Lp.	Nazwa firmy	Branża
1	ROLKOM Sp. z o.o.	Usługi komunalne
2	CERTUS GK	Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa
3	Rolmark Kowalczyk Sp. J.	Produkcja pasz

Tabela 4 – Najważniejsze podmioty gospodarcze na terenie Gminy Sośnie

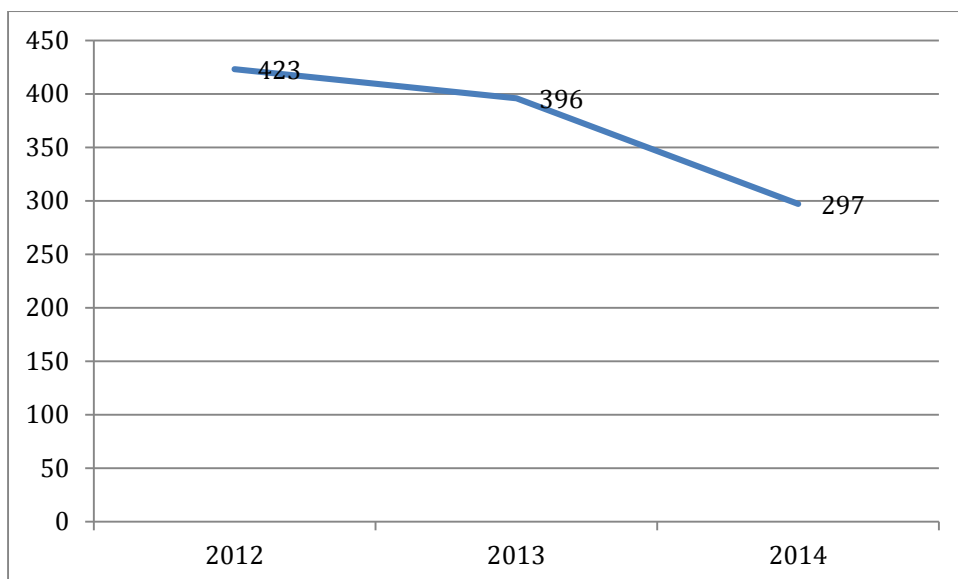
#### 4.6 Rynek pracy

Bezrobocie jest jednym z najważniejszych problemów społeczno - gospodarczych naszego kraju posiadającym istotny wpływ na jakość życia lokalnej społeczności. W 2014 r. wskaźnik bezrobocia w Gminie Sośnie definiowany jako udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 6,9%. Jest to wskaźnik niższy od średniego poziomu notowanego w tym czasie w kraju (11,5% na koniec 2014 r.) oraz niższy od poziomu bezrobocia w regionie (8,1% na koniec 2014 r. w Powiecie Ostrowskim)<sup>1</sup>.

Poniżej zobrazowano przebieg krzywej bezrobocia w gminie w latach 2012-2014.

---

<sup>1</sup> GUS



**Wykres 2 – Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Sośnie w latach 2012 – 2014**

Z końcem grudnia 2014 r. bez pracy w Gminie Sośnie pozostawało 297 osób, z czego ponad 58,6% stanowiły kobiety.

Do głównych przyczyn bezrobocia na terenie Gminy Sośnie należą:

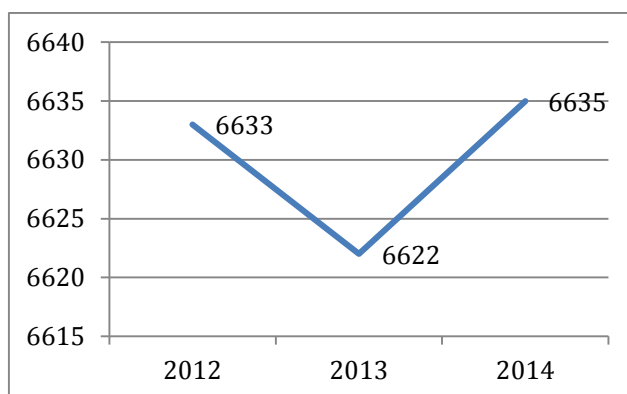
- 1) Niska aktywność i mobilność zawodowa,
- 2) Niskie kwalifikacje zawodowe kandydatów do pracy.

Pomoc bezrobotnym mieszkańcom gminy udzielana jest podobnie jak w innych gminach w kraju przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w głównej mierze poprzez wsparcie finansowe oraz pracę socjalną.

#### **4.7 Demografia**

Na koniec 2014 r. w Gminie Sośnie mieszkało 6 635 osób, co stanowiło niecałe 4,11% populacji Powiatu Ostrowskiego.

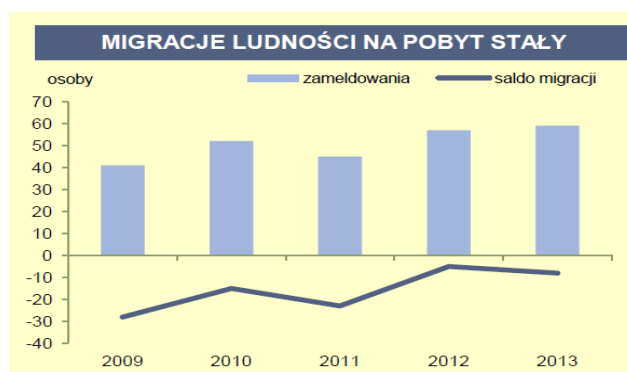
Aby w pełni zobrazować sytuację na terenie Gminy Sośnie, do analizy wzięto pod uwagę dane demograficzne z ostatnich trzech lat: od roku 2012 – 2014.



**Wykres 3 – Liczba mieszkańców Gminy Sośnie w latach 2012 – 2014**

W analizowanym okresie, liczba ludności utrzymuje się na względnie stałym poziomie, co stanowi wobec rosnącego salda migracji pozytywny trend, jednak wymagający dalszych zabiegów wobec tzw. zjawiska starzenia się społeczeństwa.

Poniższy wykres przedstawia jak kształtowała się liczba ludności w Gminie Sośnie w latach 2009 – 2013.



**Wykres 4 – Krzywa migracji w Gminie Sośnie w latach 2009 – 2013**

#### 4.8 Edukacja i oświata

Na infrastrukturę oświatową Gminy Sośnie w połowie 2014 roku składało się:

- 1) Przedszkole Samorządowe w Sośniach (ul. Wielkopolska 41, 63-435 Sośnie) z Oddziałem Przedszkolnym (ul. Wielkopolska 12, 63-435 Sośnie),

2) Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Bogdaju z Oddziałem Przedszkolnym (Bogdaj 15, 63-435 Sośnie),

3) Zespół Szkół w Cieszynie (Cieszyn, ul. Kościelna 17, 63-435 Sośnie):

- Publiczne Przedszkole w Cieszynie,

- Szkoła Podstawowa w Cieszynie,

4) Zespół Szkół w Granowcu (Granowiec, ul. Odolanowska 19, 63-435 Sośnie):

- Publiczne Przedszkole w Granowcu,

- Szkoła Podstawowa w Granowcu,

- Gimnazjum w Granowcu,

5) Zespół Szkół w Pawłowie (Pawłów 3, 63-435 Sośnie):

- Publiczne Przedszkole w Pawłowie z Zamiejscowym Oddziałem Przedszkolnym w Chojniku (Chojnik 55, 63-435 Sośnie),

- Szkoła Podstawowa w Pawłowie z Zamiejscowymi Oddziałami w Chojniku (Chojnik 55, 63-435 Sośnie),

6) Zespół Szkół w Sośniach (ul. Wielkopolska 43, 63-435 Sośnie):

- Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Sośniach,

- Gimnazjum w Sośniach.

Na koniec 2013 r. do szkół podstawowych w Gminie Sośnie uczęszczało łącznie 442 uczniów, a na koniec 2014 r. było to 440 uczniów. W tym samym czasie w gimnazjum uczyło się odpowiednio 241 i 231 uczniów.

W placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy dzieci mają możliwość uczestniczenia w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych. Są to zarówno zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów tj. koła językowe, przyrodnicze,

matematyczne, sportowe, muzyczne, jak również zajęcia wyrównawcze dla dzieci mających problemy z nauką.

Biuro Obsługi Oświaty, Kultury i Sportu w Sośniach w 2011 r. zrealizowało projekt pn. „Indywidualizacja – kluczem do sukcesu edukacyjnego” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”, Działania 9.1 „Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty”, Poddziałania 9.1.2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych”.

W ramach projektu wsparciem objęto uczniów pięciu szkół podstawowych z terenu Gminy Sośnie: Szkoły Podstawowej w Bogdaju, Szkoły Podstawowej w Cieszynie, Szkoły Podstawowej w Granowcu, Szkoły Podstawowej w Pawłowie, Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Sośniach.

Najważniejszym efektem projektu okazała się pomoc uczniom w procesie rozwoju (poprzez zajęcia adekwatne do potrzeb dzieci w klasach I-III) oraz szkołom w procesie nauczania i dostosowania do reformy programowej kształcenia ogólnego. W ramach projektu w 2011 r. w skali całej gminy sfinansowano: 450 godz. zajęć dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także dla dzieci zagrożonych ryzykiem dysleksji, 450 godz. zajęć dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych oraz 150 godzin zajęć rozwijających zainteresowania dla dzieci uzdolnionych w naukach matematyczno-przyrodniczych (prowadzenie obserwacji przyrodniczych). Łączny koszt przeprowadzonych zajęć wyniósł 45.930,00 zł.

Drugim działaniem projektu było doposażenie bazy dydaktycznej szkół w materiały dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt na kwotę 104.044,64 zł m.in.: laptopy, oprogramowanie, pakiety do diagnozowania i korygowania dysfunkcji i dysharmonii rozwojowych, takich jak: dysleksja, dyskalkulia, odpowiednie do rozpoznanych potrzeb i zaplanowanych zajęć dodatkowych. Zakupione materiały dydaktyczne i sprzęt poprzez naukę i zabawę podniosły poziom umiejętności matematycznych, czytania i pisanie oraz rozwinęły zainteresowania w zakresie nauk matematyczno –

przyrodniczych. Co ważne, zadbano o zakup takiego rodzaju pomocy dydaktycznych, aby służyły dzieciom w edukacji wczesnoszkolnej przez wiele kolejnych lat.

Łączna wartość projektu zrealizowanego w Gminie Sośnie wyniosła: 149 974,64 zł.

#### **4.8.1 Dostępność do Internetu**

Budowa Wielkopolskiej Sieci Szerokopasmowej zakończyła się na terenie całej Wielkopolski 31.12.2014 r. Inwestycja jest realizowana w ramach projektu kluczowego Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2013 pod nazwą „Budowa Wielkopolskiej Sieci Szerokopasmowej”. W miejscowości Sośnie powstał węzeł dystrybucyjny. Podłączenie do gospodarstw domowych będą zapewniać operatorzy telekomunikacyjni, którzy podpiszą umowę z operatorem Wielkopolskiej Sieci Szerokopasmowej - zarządcą sieci. Inwestor prywatny (PROMAX Spółka Jawna, ul. Wolności 19, 63-400 Ostrów Wielkopolski) wykonał projekt doprowadzenia sieci do gospodarstw domowych w miejscowości Sośnie i Granowiec w ramach projektu POIG.08.04.00-30-035/12 „Budowa infrastruktury dostępu do Internetu w powiecie krotoszyńskim i ostrowskim”.

#### **4.9 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna**

W Gminie Sośnie funkcjonują dwa ośrodki zdrowia podstawowej opieki zdrowotnej:

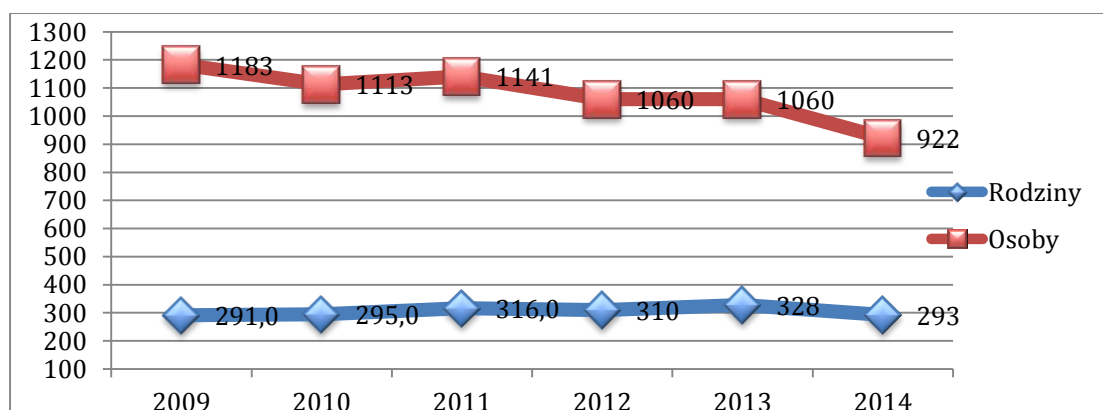
- 1) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sośniach, ul. Janusza Korczaka 7, 63-435 Sośnie:  
placówka specjalizuje się w medycynie rodzinnej i pielęgniarstwie, świadczy usługi EKG, działa punkt pobrań, szczepienia, medycyna szkolna, pielęgniarstwo środowiskowo-rodzinne,
- 2) Gabinet Lekarski - Jacek Gęsior, ul. Jerzego Lanca 1, 63-435 Sośnie:  
gabinet wykonuje zakres świadczeń zdrowotnych przewidziany dla podstawowej opieki zdrowotnej, placówka posiada: gabinet lekarski, gabinet zabiegowy wyposażony w aparat EKG, punkt pobrań materiału do badań diagnostycznych, punkt szczepień; zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych obejmuje: badanie i poradę lekarską, leczenie i pielęgnację chorych, działania diagnostyczne, opiekę nad matką i noworodkiem,

wykonywanie szczepień ochronnych dla dzieci i dorosłych, działania profilaktyczne na rzecz dzieci i dorosłych, orzekanie i opiniowanie o stanie zdrowia.

W miejscowości Sośnie działa gabinet stomatologiczny. Mieszkańcy Gminy Sośnie nie mają zapewnionej dostępności do usług medycznych specjalistycznych. W 2014 r. udzielono ogółem 24 854 porad lekarskich. Na terenie gminy funkcjonuje punkt apteczny w Sośniach, który nie działa całą dobę. Urząd Gminy Sośnie wspomaga organizację badań profilaktycznych takich jak badanie piersi, PSA, badanie słuchu, badanie wzroku, badanie w kierunku wykrywania raka jelita grubego. Pomoc ze strony Urzędu Gminy Sośnie polega na bezpłatnym udostępnianiu pomieszczeń do badań, bezpłatnym dostępie do energii elektrycznej firmom, które wykonują badania w ramach kontraktów z NFZ.

Przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sośniach jest świadczona pomoc społeczna dla mieszkańców gminy. W 2014 r. z pomocy społecznej skorzystały 293 gospodarstwa domowe (922 osoby), co stanowi spadek w stosunku do 2013 r. o 10,67 %.

Poniżej dla wykazania skuteczności pomocy społecznej na terenie gminy zamieszczono poniżej wykres liczby gospodarstw domowych oraz rodzin, które skorzystały z pomocy społecznej w ostatnich latach.



**Wykres 5 – Liczba osób i rodzin korzystających w Gminie Sośnie w latach 2009 – 2014 z korzystających z pomocy społecznej**



#### 4.10 Sport

Gmina posiada rozbudowaną infrastrukturę sportową, w skład której wchodzi:

- 1) Kompleks sportowy „Moje Boisko ORLIK 2012” w Sośniach, ul. Wielkopolska 43 oddane w trwały zarząd dyrektorowi Zespołu Szkół w Sośniach,
- 2) Kompleks sportowy „Moje Boisko ORLIK 2012” w Cieszynie, działka nr 543/6 oddane w trwały zarząd dyrektorowi Zespołu Szkół w Cieszynie,
- 3) Boiska uniwersalne – wielozadaniowe:
  - na terenie Szkoły Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Bogdaju o wymiarach 44x24m z nawierzchnią ze sztucznej trawy (boisko do piłki ręcznej, piłki nożnej, koszykówki, siatkówki i do tenisa ziemnego),
  - na terenie Zespołu Szkół w Granowcu,
  - na terenie Ośrodka Rekreacyjno – Wypoczynkowego „Biały Daniel” w Sośniach,
  - w Janisławicach,
- 4) Hala sportowa w Sośniach oddana w trwały zarząd dyrektorowi Zespołu Szkół w Sośniach,
- 5) Sala gimnastyczna w budynku Zespołu Szkół w Granowcu,
- 6) Boisko piłkarskie trawiaste w Sośniach użytkowane przez Gminny Klub Sportowy „ZAWISZA” w Sośniach,
- 7) Boisko piłkarskie użytkowane przez dzieci i młodzież szkolną podczas lekcji wychowania fizycznego w Pawłowie.

Zespół Szkół w Sośniach oraz Zespół Szkół w Granowcu posiadają odpowiednie zaplecze sportowe, tj. salę gimnastyczną oraz miejsca do ćwiczeń korekcyjnych. W Zespole Szkół w Pawłowie oraz Szkole Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Bogdaju funkcjonują sale lekcyjne przystosowane do ćwiczeń gimnastycznych. W Zespole Szkół w Cieszynie brak sali gimnastycznej i miejsca do ćwiczeń korekcyjnych.

W 2009 r. powstało Moje Boisko ORLIK 2012 w Sośniach, a w 2013 r. otwarto Moje Boisko ORLIK 2012 w Cieszynie, co istotnie wzbogaciło infrastrukturę sportową gminy.

Rozgrywki piłkarskie zgodnie z terminarzem Okręgowego Związku Piłki Nożnej w Kaliszu obejmującym rundę wiosenną i jesienną odbywają się na terenie boiska w Sośniach użytkowanego przez Gminny Klub Sportowy „ZAWISZA” w Sośniach.

Stan techniczny boiska piłkarskiego trawiastego w Sośniach oraz boiska piłkarskiego trawiastego użytkowanego przez dzieci i młodzież szkolną podczas lekcji wychowania fizycznego w Pawłowie wymaga poprawy.

W Gminie Sośnie działają trzy siłownie:

- 1) na terenie obiektu hali sportowej w Sośniach,
- 2) w sąsiedztwie bloków mieszkalnych w Sośniach,
- 3) w Możdżanowie.

W Gminie funkcjonuje drużyna piłkarska - Gminny Klub Sportowy „ZAWISZA” w Sośniach, ul. Wielkopolska 43, który prowadzi dwie drużyny piłkarskie: grupę seniorów i grupę juniorów.

W Gminie działają Uczniowskie Kluby Sportowe:

- 1) UKS „SOKÓŁ” przy Zespole Szkół w Granowcu, ul. Odolanowska 19, poz. 28 w ewidencji starosty ostrowskiego,
- 2) UKS „TECZA” przy Zespole Szkół w Cieszynie, ul. Kościelna 17, poz. 29 w ewidencji starosty ostrowskiego,
- 3) UKS „IKAR” w Sośniach, ul. Wielkopolska 43, poz. 56 w ewidencji starosty ostrowskiego,
- 4) Parafialny UKS „Św. Michał” przy Zespole szkół w Cieszynie, ul. Kościelna 17 poz. 103 w ewidencji starosty ostrowskiego,
- 5) UKS „OLIMP” przy Szkole Podstawowej w Bogdaju nr 15, poz. 107 w ewidencji starosty ostrowskiego.

#### 4.11 Turystyka i rekreacja

Zróznicowanie środowiska naturalnego i koncentracja wielu cennych obiektów przyrodniczych zdecydowały o włączeniu części zachodnio-północnej gminy do Parku Krajobrazowego „Dolina Baryczy”, a części wschodnio-południowej do Obszaru Chronionego Krajobrazu ”Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”. Niska jakość gleb, która ogranicza rozwój intensywnej produkcji rolniczej, w powiązaniu z brakiem uciążliwej produkcji przemysłowej na terenie gminy oraz z dużą różnorodnością przyrodniczą skłania do wykorzystania potencjału rozwojowego gminy w dziedzinie ekologii i agroturystyki.

Gmina dysponuje zróżnicowanymi przyrodniczo obszarami łąk, mokradeł i zbiorników wodnych w tym zalew w miejscowości Sośnie. Na terenie gminy funkcjonują stawy wędkarskie PZW w miejscowościach Cieszyn i Konradów oraz liczne stawy hodowlane. Na obszarze gminy dominują zwarte kompleksy leśne (103,4 km<sup>2</sup>, tj. 55 % powierzchni gminy), głównie lasy mieszane z dębami szypułkowymi, miejscami bukiem, leszczyną, świerkiem czy brzozą. Bogate runo leśne sprzyja m.in. turystyce powiązanej z możliwością grzybobrania. W sąsiedztwie stawów, rzek i rowów występują naturalne olsy i łągi.

Ważną atrakcją turystyczną, nie tylko dla mieszkańców gminy, jest ścieżka przyrodnicza „Moja Wola” o długości około 5 kilometrów, która przebiega na terenie Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy w okolicach wsi Sośnie.

Przez Gminę Sośnie przebiegają 3 szlaki rowerowe:

- 1) Szlak niebieski Ostrów Wielkopolski – Moja Wola, kod: POS-219n, długość 64,50 km,
- 2) Szlak czerwony Szlak rowerowy dookoła powiatu ostrowskiego, kod: POS-102c, długość 201,3 km,
- 3) Szlak konny.

Istotnym elementem wspierającym funkcjonowanie turystyki na terenie gminy jest Ośrodek Rekreacyjno - Wypoczynkowy „Biały Daniel” w Sośniach. Ośrodek ten jest częstym miejscem pobytu dla wypoczywających w okresie urlopowo - letnim, młodzieży szkolnej czy osób niepełnosprawnych. Jest czynny na przestrzeni całego

roku. Na terenie ośrodka do dyspozycji gości znajduje się m.in. boisko wielofunkcyjne, wędzarnia ryb. W ośrodku znajdują się pokoje gościnne 2 i 4 osobowe z łazienkami, zaplecze kuchenne, wiata oraz sala konferencyjna. W Ośrodku Rekreacyjno - Wypoczynkowym „Biały Daniel” istnieje możliwość zorganizowania konferencji, obozów sportowych oraz zawodów.

Innymi atrakcjami o charakterze turystycznym czy wypoczynkowym są Park Sportowo – Rekreacyjny w Granowcu oraz Centrum Wypoczynkowo – Rekreacyjne „Rybakówka” w Możdżanowie.

Do zabytków i pozostałości spuścizny kulturowej gminy zalicza się:

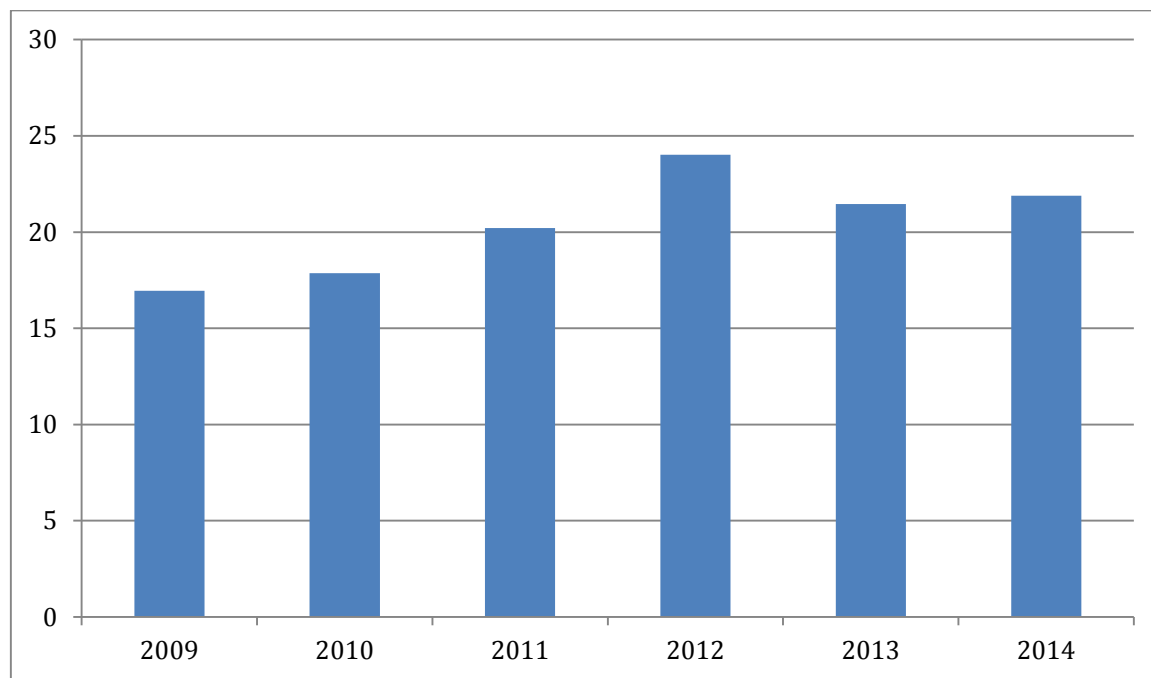
- 1) Kościół pw. Św. Michała Archanioła w miejscowości Cieszyn, nr rej. 525/A, wpisany 21.12.1990 r.,
- 2) Pałac Myśliwski w Mojej Woli (Sośnie), nr rej. 420/A, wpisany 04.04.1975 r.,
- 3) Park w Mojej Woli (Sośnie), nr rej. 420/A, wpisany 04.04.1975 r.,
- 4) Wiatrak typu paltrak w miejscowości Kałkowskie, nr rej. 263/Wlkp/A, wpisany 22.11.2005 r.

Na terenie Gminy zlokalizowano 7 placów zabaw przy przedszkolach w miejscowościach: Bogdaj, Chojnik, Cieszyn, Granowiec, Pawłów, Sośnie (w dwóch lokalizacjach) oraz 12 placów zabaw głównie przy świetlicach wiejskich w miejscowościach: Bogdaj, Granowiec, Janisławice, Kąty Śląskie, Kocina, Konradów, Kuźnica Kącka, Mariak, Młynik, Możdżanów, Pawłów, Szklarka Śląska.

Na dzień wykonania analizy na terenie Gminy nie ma zarejestrowanych gospodarstw agroturystycznych.

#### 4.12 Analiza budżetu Gminy Sośnie

W 2014 r. dochody budżetowe Gminy Sośnie wyniosły 21.894.479,36 zł co stanowi 2,07% wzrost w stosunku do roku 2013. Na poniższym wykresie zestawiono dochody budżetowe gminy w latach 2009 – 2014.

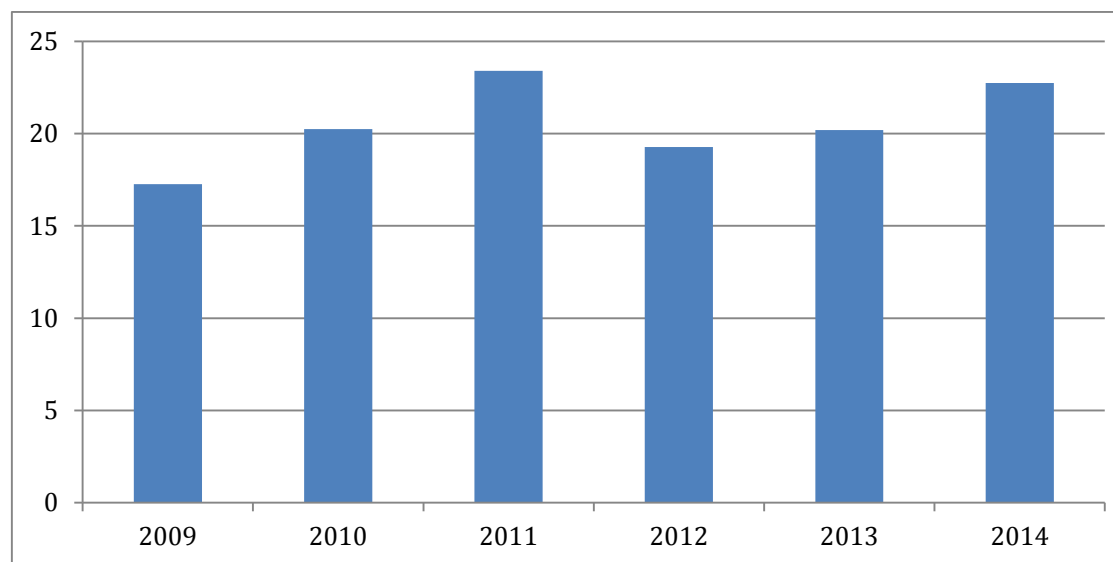


Wykres 6 - Dochody budżetowe liczone w milionach złotych Gminy Sośnie w latach 2009-2014

Stały trend wzrostowy w ostatnich latach jest zjawiskiem pozytywnym i wyróżnia Gminę Sośnie w jej grupie referencyjnej.

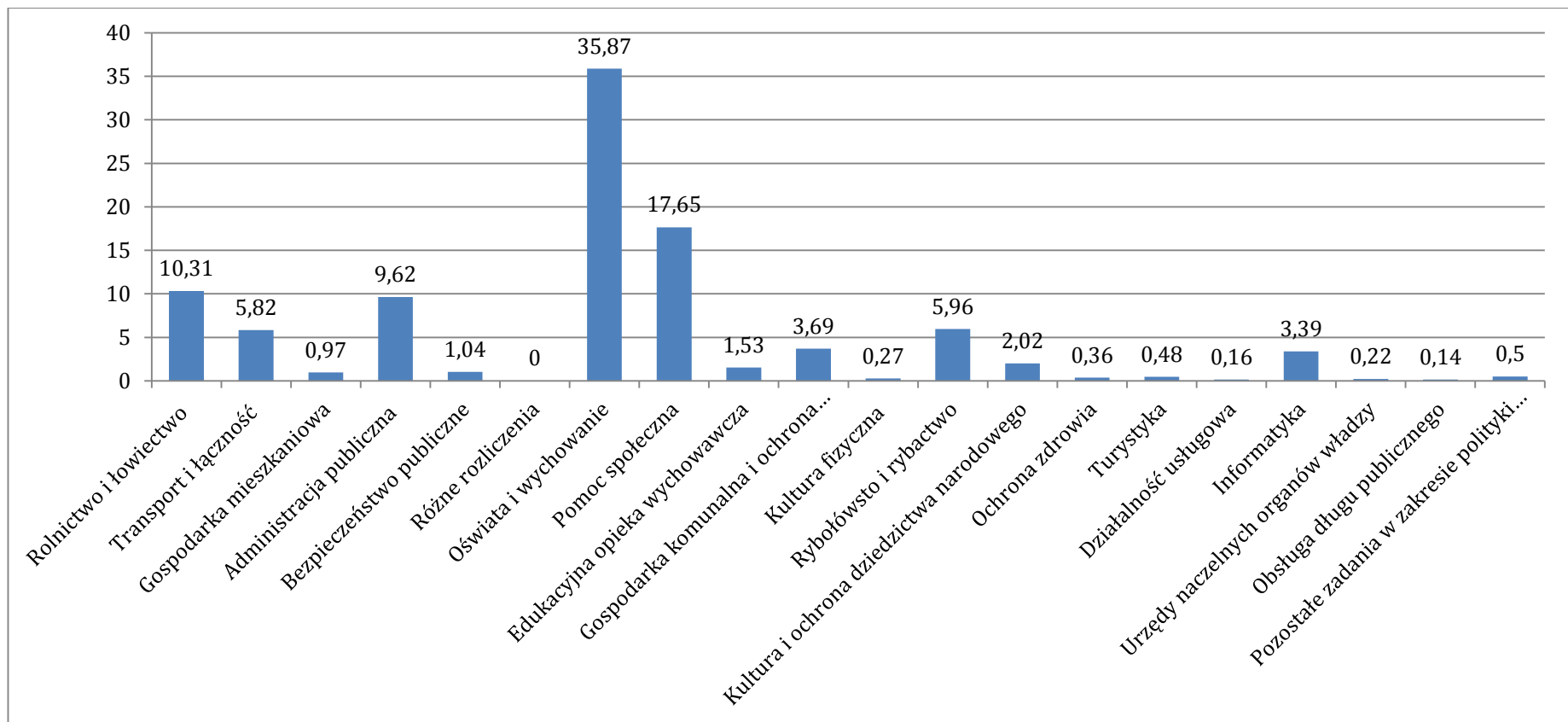
W 2014 r. dochody własne stanowiły 30,25% ogółu dochodów budżetowych, a udział wpływów z tytułu subwencji ogólnej 43,64%, natomiast dotacje celowe stanowiły 26,11 % dochodów.

W 2014 r. wydatki budżetowe osiągnęły poziom 22 748 135, 10 zł i wzrosły o 16,65% w stosunku do 2013 r. Poniższy wykres prezentuje kształtowanie się poziomu wydatków budżetowych w latach 2009-2014.



**Wykres 7 - Wydatki budżetowe liczone w milionach złotych Gminy Sośnie w latach 2009-2014**

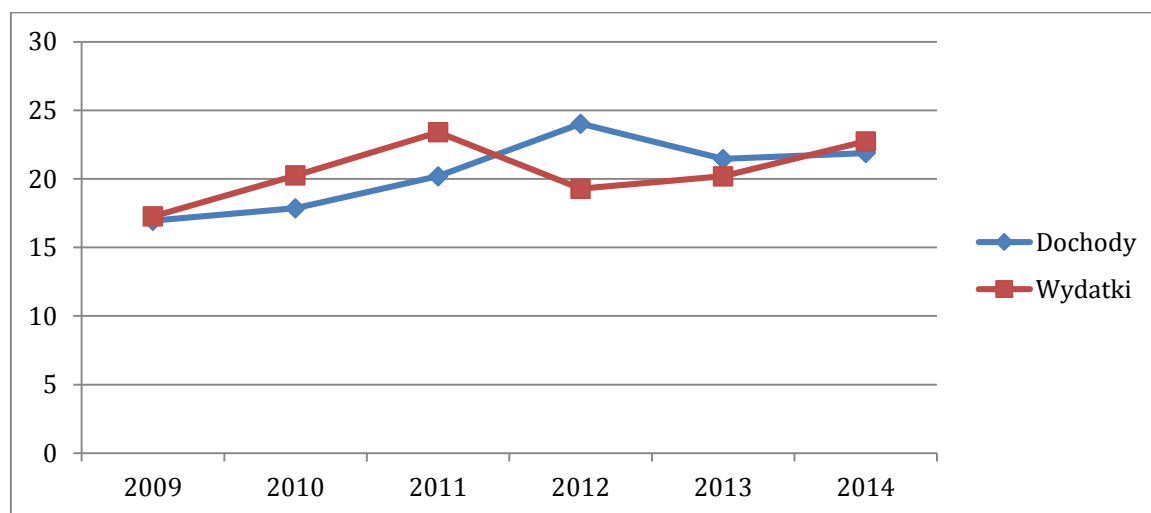
Szczegółową strukturę wydatków budżetowych Gminy Sośnie według klasyfikacji budżetowej przedstawiono na poniższym wykresie.



Wykres 8 - Procentowa struktura wydatków budżetowych Gminy Sośnie w 2014 roku

Wydatki dotyczące oświaty i wychowania oraz pomocy społecznej stanowią największą grupę wydatków budżetowych. W 2014 r. stanowiły 53,52% ogółu wydatków budżetowych. Po stronie dochodów wydatek ten znajduje odzwierciedlenie w m.in. znacznej subwencji oświatowej.

W 2013 roku Gmina Sośnie zamknęła rok budżetowy nadwyżką w wysokości 1 259 251,44 zł a w roku 2014 deficytem w wysokości 893 655,74 zł.



Wykres 9 - Różnica między dochodami i wydatkami budżetowymi w Gminie Sośnie w latach 2009 – 2014

Analiza budżetu Gminy Sośnie pozwala ocenić kondycję finansową gminy jako stabilną.



## V. Analiza SWOT

Analiza SWOT (skrót pochodzący z angielskiego Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats – czyli Silne Strony, Słabe Strony, Szanse i Zagrożenia) jest narzędziem diagnostyczno-prognostycznym, które umożliwia przegląd uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych danego podmiotu. Metodę tą wykorzystano w celu sprecyzowania aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie Sośnie oraz zdiagnozowania potencjalnych problemów w kluczowych obszarach.

Opierając się na wnioskach wpływających z analizy społeczno - gospodarczej oraz spotkań warsztatowych przeprowadzonych w Gminie Sośnie wyodrębniono szereg czynników, które w dalszej kolejności przypisano jako szansa, zagrożenie, słaba strona lub mocna strona w jednym z trzech kluczowych obszarów rozwoju:

- 1) Gospodarka,
- 2) Infrastruktura techniczna,
- 3) Społeczeństwo.

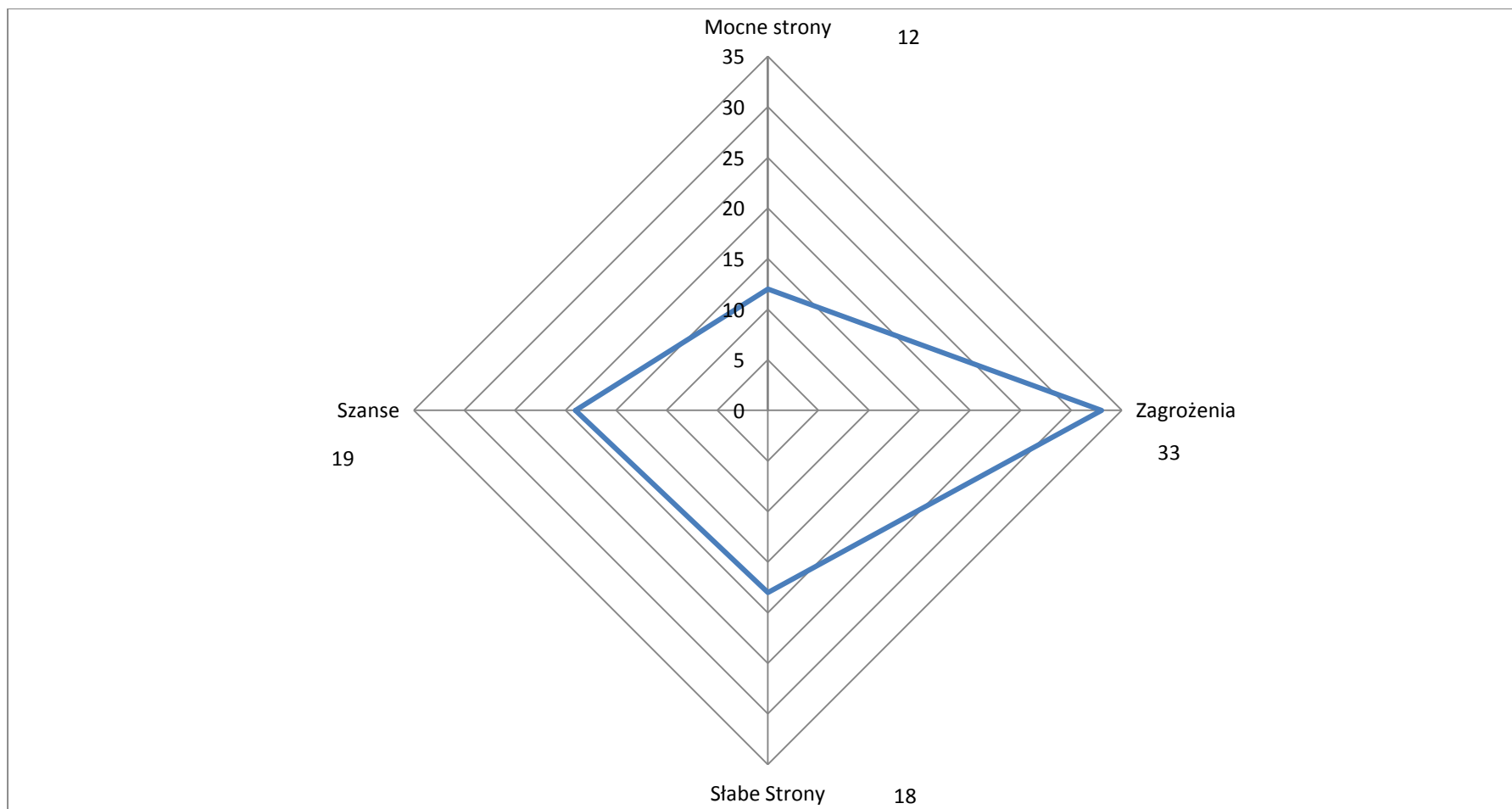
Na dalszym etapie prac przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy Sośnie w celu dalszego doprecyzowania wniosków SWOT. W konsekwencji, w każdym z obszarów kluczowych poszerzono lub skorygowano wewnętrzne czynniki pozytywne (silne strony) oraz negatywne (słabe strony) jak również zewnętrzne czynniki oddziałujące korzystnie na rozwój Gminy Sośnie (szanse) oraz niekorzystnie (zagrożenia).

<b>WEWNĘTRZNE</b>	
<b>Mocne Strony</b>	<b>Słabe strony</b>
<b>Infrastruktura techniczna</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zwodociągowanie terenu gminy w 100%</li> <li>2. Duży udział zgazyfikowanego terenu</li> <li>3. Dobrej jakości sieć energetyczna</li> <li>4. Zmodernizowane budynki oświatowe</li> <li>5. W każdej wsi czy przy szkole funkcjonuje plac zabaw</li> <li>6. Estetyczne budynki gminne</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mała liczba oświetlenia energooszczędnego miejscowości gminnych</li> <li>2. Brak ścieżek rowerowych</li> <li>3. Sieć kanalizacyjna obejmująca jedynie miejscowość Sośnie</li> <li>4. Sieć dróg gminnych wymaga modernizacji szczególnie drogi boczne czy dojazdowe do głównych</li> <li>5. Brak świetlic szkolnych w większości placówek</li> </ol>
<b>Warunki rozwoju turystyki</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Obiekty sportowe w wystarczającej liczbie</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Brak strategii promocji i opracowanego produktu promocyjnego</li> <li>2. Mało miejsc noclegowych w Ośrodku rekreacyjno - wypoczynkowym „Biały Daniel” w Sośniach</li> <li>3. Boisko „ZAWISZY SOŚNIE” wymaga modernizacji</li> <li>4. Brak kąpieliska, plaży</li> </ol>
<b>Infrastruktura społeczna</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Działalność szkolnych klubów sportowych</li> <li>2. Duży dostęp do miejsc w przedszkolach</li> <li>3. Bardzo niski poziom bezdomności</li> <li>4. Konkurencja dwóch ośrodków zdrowia podstawowej opieki zdrowotnej działających w ramach kontraktów z NFZ</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ograniczony dostęp do kultury</li> <li>2. Zbyt mała oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży</li> <li>3. Brak żłobka</li> <li>4. Zbyt krótkie godziny funkcjonowania przedszkoli</li> <li>5. Słaby dostęp do usług medycznych (poradnictwa lekarskiego)</li> <li>6. Brak dostępności do specjalistycznych usług medycznych</li> <li>7. Mała ilość lokali mieszkalnych komunalnych</li> <li>8. Mała ilość lokali socjalnych</li> <li>9. Zbyt mało sal sportowych przy szkołach</li> </ol>
<b>Administrowanie gminą</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Relatywnie dobre wyniki osiągane przez uczniów szkół gminnych</li> </ol>	

<b>ZEWNĘTRZNE</b>	
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<b>Infrastruktura techniczna</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pozyskanie środków finansowych z puli Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020</li> <li>2. Rozwój i wykorzystanie źródeł odnawialnej energii</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Słaby dostęp do Internetu szerokopasmowego</li> <li>2. W przypadku rozbudowy sieci kanalizacyjnej obecna oczyszczalnia ścieków jest niewydajna technologicznie</li> <li>3. Zły stan dróg powiatowych</li> </ol>
<b>Warunki rozwoju przemysłu, handlu i usług</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Udział w ZIT Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej</li> <li>2. Rozwój drobnej przedsiębiorczości</li> <li>3. Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego</li> <li>4. Rozwój turystyki</li> <li>5. Przedłużenie sezonu turystycznego</li> <li>6. Pozyskanie zewnętrznego kapitału inwestycyjnego</li> <li>7. Rozwój sprzedaży bezpośredniej produktów spożywczych wytworzonych przez mieszkańców (rolników) z terenu gminy</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Dynamiczny rozwój gmin ościennych</li> <li>2. Niski napływ kapitału zewnętrznego (inwestycji)</li> <li>3. Mała ilość gminnych terenów inwestycyjnych</li> <li>4. Peryferyjne położenie gminy w województwie</li> <li>5. Słaby zasięg telefonii komórkowej</li> </ol>
<b>Warunki rozwoju turystyki</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Krajobraz</li> <li>2. Bogactwo naturalne (przyrodnicze)</li> <li>3. Duże zalesienie</li> <li>4. Ukształtowanie terenu</li> <li>5. Organizacja imprez o zasięgu ponad regionalnych, np. w ramach LGD</li> <li>6. Rozbudowa sieci siłowni plenerowych</li> <li>7. Rekultywacja terenów byłego składowiska odpadów komunalnych</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zagrożenia ekologiczne pochodzące od ferm zwierzęcych (np. norki)</li> <li>2. Brak istotnych atrakcji turystycznych</li> <li>3. Brak punktów gastronomicznych</li> <li>4. Brak gospodarstw agroturystycznych</li> <li>5. Polityka Państwa w zakresie przekazania terenów gminnych pod potencjalne inwestycje turystyczne na rzecz Lasów Państwowych</li> </ol>
<b>Infrastruktura społeczna</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Podtrzymywane przez organizacje pozarządowe tradycje lokalne</li> <li>2. Rosnący poziom wykształconych mieszkańców gminy</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Niski kapitał wewnętrzny</li> <li>2. Niski poziom partycypacji społecznej</li> <li>3. Niski poziom aktywności lokalnych stowarzyszeń</li> <li>4. Utrzymujący się niż demograficzny ujemne saldo migracji (wyjazdy zarobkowe za granicę Polski)</li> <li>5. Drobne, ale liczne zdarzenia o charakterze przestępczym,</li> </ol>

	<p>np. włamania czy kradzieże</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>6. Migracja młodzieży do szkół i pracy do ościennych gmin</li> <li>7. Utrzymujący się relatywnie wysoki poziom alkoholizmu na terenie gminy</li> <li>8. Rosnące zagrożenie narkomanią</li> <li>9. Rosnące zagrożenie przemocą w rodzinie</li> <li>10. Starzenie się struktury demograficznej mieszkańców gminy</li> <li>11. Wyludnianie się wsi</li> <li>12. Utrzymujące się i dziedziczone ubóstwo wśród mieszkańców gminy</li> <li>13. Znikomy rynek pracy</li> <li>14. Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia</li> <li>15. Rośnie liczba osób nieubezpieczonych w zakresie świadczeń zdrowotnych, co obciąża budżet SPZOZ w Sośniach</li> <li>16. Utrudniona dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej i szpitala w dni wolne, święta, dni robocze po godz. 18<sup>00</sup> spowodowana odległością 30 km oraz ograniczoną komunikacją publiczną</li> </ol>
<b>Administrowanie gminą</b>	
	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Relatywnie duży teren gminy powodujący wzrost kosztów wszelkich inwestycji, np. drogowych czy wysoki poziom kosztów utrzymania, np. organizacja dowozu dzieci i młodzieży do szkół</li> <li>2. Niestabilne prawodawstwo państwowe</li> <li>3. Nakładanie nowych obowiązków i zadań do realizacji na gminę przez organy centralne bez zapewnienia ekwiwalentnego finansowania</li> </ol>

Tabela 5 – Analiza SWOT



Wykres 10 - Wynikowa strategia – defensywna (mini-mini)

### 5.1. Strategia defensywna (mini-mini)

Ten typ strategii występuje w organizacji z przewagą słabych stron działającej w niekorzystnym otoczeniu. Taka kombinacja stron słabych i zagrożeń jest dla gminy w dłuższej perspektywie czasu najgorszą z możliwych z uwagi na rozwój i innowacyjność.

Jednak „przyporządkowanie” gminie pewnej strategii nie kończy procesu analiz. Istotną rolę odgrywają zależności pomiędzy poszczególnymi grupami czynników i ich wzajemne interakcje. Z tego powodu przed określeniem dalszych kroków prorozwojowych, zmieniających niekorzystną strategię na dającą perspektywy rozwoju dla gminy należy zbadać powyższe zależności, wykorzystując podejście analityczne: „od wewnątrz do zewnątrz” (SWOT).

Do tego celu zespół opracowujący niniejszą strategię posłużył się standardowym zestawem pytań w ocenie istotności proponowanych celów rozwojowych oraz zadań do realizacji. Każdorazowo kolejny cel i zadanie odnoszono do poniższych pytań:

- 1) Czy cel/zadanie przyczyni się do tego, aby mocne strony pozwoliły na wykorzystanie pojawiających się szans?
- 2) Czy cel/zadanie przyczyni się do tego, aby słabe strony negatywnie wpływały na możliwości wykorzystania pojawiających się szans?
- 3) Czy cel/zadanie przyczyni się do tego, aby mocne strony pozwoliły na przezwyciężenie zagrożeń?
- 4) Czy cel/zadanie przyczyni się do tego, aby słabe strony wzmocniły siłę oddziaływania zidentyfikowanych zagrożeń?

W razie uzyskania negatywnych odpowiedzi zespół podejmował decyzję o odrzuceniu celu lub zadania, co przybliżało Gminę do określenia porządanej strategii działania maxi-maxi.

## VI. Konsultacje społeczne

W przyjętej metodologii tworzenia strategii czynnik uspołecznienia gra niezwykle istotną rolę. Strategia w konsekwencji pisana jest *de facto* przez mieszkańców z pomocą ekspertów, a nie odwrotnie. Wszystkie kluczowe wnioski i założenia, które znalazły się w strategii były szeroko dyskutowane w czasie spotkań konsultacyjnych w Urzędzie Gminy Sośnie.

Poszczególne części Strategii były opiniowane przez wyznaczony w Gminie Sośnie zespół znający lokalne realia i wskazujący na rzeczywiste potrzeby i problemy.

Konsultacje społeczne w formie spotkań uzupełnione zostały o badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy Sośnie w drugim kwartale 2015 r.

Badanie ankietowe było jednym z elementów procesu konsultacji społecznych w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015-2022. Zadane pytania dotyczyły postrzegania przez mieszkańców obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie i zachodzących w tej dziedzinie zmian.

Ankiety rozdano wśród mieszkańców gminy za pośrednictwem Urzędu Gminy Sośnie, jednostek gminnych, sołectw oraz udostępniono je na stronie internetowej urzędu. Zwrócone ankiety w liczbie 101 stanowią istotną statystycznie próbę na bazie, której wnioskowano w ramach prac nad kierunkami strategicznymi gminy.

Większość ankietowanych stanowiły kobiety (67%) oraz osoby młode, do 45 roku życia (łącznie 48,5%). Prawie 45,5% ankietowanych stanowiły osoby pracujące. Wszyscy ankietowani deklarowali, że są mieszkańcami gminy.

Poniżej zamieszczono zgodnie z pierwotną treścią ankiety wyniki w wartościach bezwzględnych z zaznaczeniem trendu (negatywny kolor czerwony, pozytywny kolor zielony, obojętny kolor niebieski).

Społeczeństwo						
Pytanie	1	2	3	4	5	Uwagi/uzasadnienie
Jak oceniasz poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej?	12	38	37	10	2	
Jak oceniasz poziom jakości pomocy społecznej w Gminie?	19	36	24	16	3	
Jak oceniasz dostępność do usług ochrony zdrowia w Gminie (podstawowa opieka medyczna, apteki, stomatolog)?	13	20	47	17	3	
Jak oceniasz problem występowania w Gminie alkoholizmu? (1-bardzo mały, 2-mały, 3-średni, 4-duży, 5 -bardzo duży)?	4	17	35	30	13	
Jak oceniasz problem występowania w Gminie narkomanii? (1-bardzo mały, 2-mały, 3-średni, 4-duży, 5 -bardzo duży)?	12	34	37	10	2	
Jak oceniasz problem występowania w Gminie przemocy w rodzinie? (1-bardzo mały, 2-mały, 3-średni, 4-duży, 5 -bardzo duży)?	14	43	37	4	1	
Gospodarka						
Pytanie	1	2	3	4	5	Uwagi/uzasadnienie
Jak oceniasz atrakcyjność inwestycyjną obszaru Gminy (cechy, dzięki którym jest atrakcyjna dla inwestorów z zewnątrz)?	17	25	42	13	1	
Jak oceniasz możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy?	64	23	7	5	0	
Jak oceniasz rolę działalności rolniczej na terenie Gminy w dalszej perspektywie rozwoju całości gminy? (1-bardzo mało istotna, 2- mało istotna, 3- obojętna dla rozwoju, 4- istotna dla rozwoju, 5-bardzo istotna dla rozwoju)	14	33	23	26	3	
Jak oceniasz warunki prowadzenia działalności gospodarczej (udogodnienia i ulgi dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności)?	21	34	32	8	1	
Jak oceniasz dostępność usług na terenie Gminy (handel, punkty usługowe)?	7	27	40	19	5	
Jak oceniasz działania promocyjne Gminy, mające na celu pozyskanie inwestorów / przedsiębiorców tworzących miejsca pracy?	39	28	10	17	2	
Środowisko i przestrzeń						
Pytanie	1	2	3	4	5	Uwagi/uzasadnienie
Jak oceniasz estetykę swojej miejscowości?	6	17	37	33	5	
Jak oceniasz estetykę obiektów użyteczności publicznej (szkoły, urząd, świetlice, sala gimnastyczna, boiska, place zabaw itp.)?	3	11	39	42	3	
Jak oceniasz funkcjonalność obiektów użyteczności publicznej (szkoły, urząd, świetlice, sala gimnastyczna, boiska, place zabaw itp.)?	1	22	42	31	3	



Jak oceniasz czystość środowiska naturalnego na terenie Gminy?	7	25	36	28	5	
Jak oceniasz wpływ działalności zakładów wytwórczych działających na terenie Gminy na jakość środowiska naturalnego? (1-bardzo niekorzystny, 2-niekorzystny, 3-obojętny, 4-pozytywny, 5 -bardzo pozytywnych)	6	18	62	12	1	
Jak oceniasz efektywność zagospodarowania przestrzeni w Gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?	16	38	23	20	1	
Infrastruktura techniczna						
Pytanie	1	2	3	4	5	Uwagi/uzasadnienie
Jak oceniasz stan dróg w Gminie?	49	41	7	2	2	
Jak oceniasz małą infrastrukturę drogową w Gminie (chodniki, szlaki rowerowe, świetlenie, przystanki, itp.)?	31	33	26	8	0	
Jak oceniasz infrastrukturę sportowo – rekreacyjną w miejscu zamieszkania (boiska, place zabaw, salę sportową itp.)?	27	30	27	11	3	
Jak oceniasz infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?	36	36	23	3	1	
Jak oceniasz komunikację zbiorową w Gminie (linie PKP, linie autobusowe PKS i linie prywatne, itp.) ?	55	22	16	5	1	
Jak oceniasz system odbioru odpadów na terenie Gminy?	5	8	22	45	21	
Jak oceniasz poziom rozwoju sieci wodociągowej?	8	6	16	54	17	
Jak oceniasz poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej?	34	27	24	11	2	
Jak oceniasz poziom rozwoju sieci gazowej?	45	22	18	7	5	
Jak oceniasz stan sieci energetycznej (linie napowietrzne, itp.)?	8	13	28	39	10	
Jak oceniasz dostęp do Internetu w Twojej miejscowości?	9	21	37	11	16	
Turystyka i rekreacja						
Pytanie	1	2	3	4	5	Uwagi/uzasadnienie
Jak oceniasz atrakcyjność turystyczną Gminy? (ilość i jakość miejsc atrakcyjnych pod względem przyrodniczym, stan środowiska naturalnego, obszary chronione)	9	24	34	26	6	
Jak oceniasz stan obiektów zabytkowych na terenie Gminy?	31	42	19	5	2	
Jak oceniasz poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (baza noclegowa, gastronomiczna, gospodarstwa agroturystyczne, itp.)	29	34	26	8	1	
Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla dzieci?	19	29	38	8	2	
Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla młodzieży?	27	38	28	4	2	

Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla dorosłych?	33	29	29	4	4	
Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla seniorów?	25	32	36	3	0	
Jak oceniasz poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej <i>(boiska, place zabaw, parki, ławeczki itp.)?</i>	16	20	41	15	4	
Jak oceniasz działania promocyjne Gminy, mającą na celu pozyskanie potencjalnych turystów?	26	35	22	13	0	
Czy Twoim zdaniem ważne jest inwestowanie w rozwój turystyki? <i>(1-bardzo mało ważne, 2-mało ważne, 3-średnioważne, 4-ważne, 5 -bardzo ważne)?</i>	4	4	11	52	27	
<b>Kultura</b>						
<i>Pytanie</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>Uwagi/uzasadnienie</i>
Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie Gminy? <i>(świetlice wiejskie, biblioteki, itp.)</i>	7	15	48	24	5	
Jak oceniasz liczbę obiektów kulturalnych w Gminie? (świetlice, biblioteki, domy kultury, itp.)? <i>(1-zbyt mało, 2-mało, 3-wystarczająco, 4-dużo, 5 -zbyt dużo)?</i>	12	23	45	17	3	
Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie Gminy?	11	22	42	17	3	
<b>Edukacja</b>						
<i>Pytanie</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>Uwagi/uzasadnienie</i>
Jak oceniasz jakość edukacji przedszkolnej w Gminie?	1	12	44	36	6	
Jak oceniasz jakość edukacji w szkołach podstawowych w Gminie?	2	14	44	36	3	
Jak oceniasz jakość edukacji w gimnazjach w Gminie?	3	16	47	28	5	
Jak oceniasz ilość obiektów oświatowych w Gminie (przedszkola, szkoły)? <i>(1-zbyt mało, 2-mało, 3-wystarczająco, 4-dużo, 5 -zbyt dużo)?</i>	3	11	60	20	6	

2. Prosimy o zaznaczenie **3 aspektów, które są najpilniejsze do poprawy** w Gminie Sośnie w najbliższym czasie

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg) – 97
- rozwój turystyki – 6
- rozwój sportu – 3
- rozwój kultury – 2
- budowa kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków – 37
- działalność świetlic wiejskich – 8
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży – 18

- promocja Gminy – 4
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej – 18
- ochrona środowiska – 2
- poprawa jakości obsługi medycznej – 36
- zmniejszenie bezrobocia – 54
- wyniki pracy placówek oświatowych – 2
- poprawa bezpieczeństwa publicznego – 16
- budowa i modernizacja obiektów oświatowych – 2

**3. Prosimy o zaznaczenie 3 mocnych stron Gminy Sośnie:**

- duża aktywność społeczna – 11
- niski poziom bezrobocia – 5
- korzystne położenie – 41
- dobry stan dróg – 6
- infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja) – 9
- ład urbanistyczny (uporządkowana zabudowa) – 5
- dobry dostęp do opieki medycznej – 11
- wystarczająca ilość miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych – 50
- istnienie podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie – 3
- czyste środowisko naturalne - 45
- wysokie walory środowiska naturalnego - 41
- wystarczająca ilość bibliotek i świetlic wiejskich – 37
- wysoka konkurencyjność usług na rynku lokalnym – 4
- duża ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 5
- wysoki poziom edukacji – 13
- dostęp do dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe, PKP) – 5

**4. Prosimy o zaznaczenie 3 słabych stron Gminy Sośnie:**

- niska inicjatywa społeczna - 22
- wysoki poziom bezrobocia - 37
- niekorzystne położenie - 2
- zły stan dróg - 86
- niewystarczająca infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja) - 13
- bałagan urbanistyczny (chaos w zabudowie) - 0
- słaby dostęp do opieki medycznej - 38

- zbyt mała ilość miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych - 2
- brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie - 22
- zanieczyszczenie środowiska naturalnego - 6
- niskie walory środowiska naturalnego - 3
- zbyt mała ilość bibliotek i świetlic wiejskich - 2
- niska konkurencyjność usług na rynku lokalnym - 4
- mała ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci - 10
- niski poziom edukacji - 9
- brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe, PKP) - 42

5. Prosimy o zaznaczenie **3 największych zagrożeń** dla rozwoju Gminy Sośnie:

- ograniczony dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej – 9
- brak udogodnień dla pokonywania barier w zakładaniu przedsiębiorczości – 14
- malejące dochody budżetu Gminy – 9
- wysoki poziom zadłużenia Gminy – 10
- nie posiadanie przez Gminę terenów przeznaczonych bezpośrednio pod działalność inwestycyjną – 27
- niski przyrost naturalny – 32
- ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast - 57
- niskie walory środowiska naturalnego - 0
- malejąca inicjatywa społeczna – 23
- lokalizacja na terenie Gminy inwestycji realizowanych przez podmioty zewnętrzne – 2
- rozwój przemysłu wpływającego negatywnie na stan środowiska naturalnego – 0
- brak gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych – 23
- brak obszarów pod inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – 15
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców w celu ochrony i wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego na terenie Gminy – 14
- brak rozwoju małej przedsiębiorczości (handel, usługi) – 14
- duża odległość od ośrodków miejskich i przemysłowych – 43

6. Proszę o zaznaczenie **3 szans rozwojowych** dla obszaru Gminy Sośnie

- dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej – 57
- udogodnienia dla pokonywania barier w zakładaniu przedsiębiorczości - 15
- wzrastające dochody budżetu Gminy – 11
- niski poziom zadłużenia Gminy – 15
- posiadanie przez Gminę terenów przeznaczonych bezpośrednio pod działalność inwestycyjną – 17

- wysoki przyrost naturalny – 11
- osiedlanie się na terenie Gminy nowych mieszkańców - 14
- **wysokie walory środowiska naturalnego - 33**
- rosnąca inicjatywa społeczna – 11
- lokalizacja na terenie Gminy inwestycji realizowanych przez podmioty zewnętrzne - 11
- rozwój tzw. czystego przemysłu (przemysł wysokiej technologii) nie wpływającego negatywnie na stan środowiska naturalnego – 14
- **agroturystyka i ekoturystyka – 31**
- przeznaczenie obszarów pod inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – 20
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w celu ochrony i wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego na terenie Gminy – 12
- rozwój małej przedsiębiorczości (handel, usługi) – 10
- mała odległość od ośrodków miejskich i przemysłowych – 6

### **Metryczka**

#### ***Płeć:***

Kobieta - 68      Mężczyzna – 33

#### ***Wiek:***

poniżej 25 lat – 14                      26-45 lat – 35      46-60 lat – 26      61 lat i więcej – 26

#### ***Zatrudnienie:***

uczeń/student – 8  
rolnik – 15  
przedsiębiorca – 2  
osoba pracująca – 29  
osoba bezrobotna – 30  
emeryt – 15  
rencista – 2

#### ***Wykształcenie:***

Podstawowe – 17  
Gimnazjalne – 2  
Zawodowe – 42  
Średnie - 29  
Wyższe – 11

#### ***Czy jesteś mieszkańcem Gminy Sośnice?***

TAK – 101                                      NIE – 0

Z powyżej zilustrowanych odpowiedzi można wnioskować, iż mieszkańcy mimo dużej dozy krytycyzmu oceniają sytuację społeczną relatywnie zgodnie z wynikami analizy sytuacji społeczno – ekonomicznej w gminie, która została przeprowadzona przez zespół ds. opracowania niniejszej strategii. Zdecydowana większość ankietowanych jako zadowolający ocenia poziom edukacji, poziom stanu środowiska naturalnego, jakości obiektów publicznych czy infrastruktury wodociągowej. Mieszkańcy pozytywnie oceniają ograniczoną skalę patologii społecznych – przy pewnych wskazaniach na problemy z alkoholizmem praktycznie brak uwag co do narkomanii, czy istotnych odniesień do przemocy w rodzinie.

Obszary, które wymagają poprawy, mimo relatywnie dobrego poziomu, to dalsza modernizacja instalacji kanalizacyjnej na terenie gminy, wzrost zaangażowania społecznego czy poprawa jakości usług pomocy społecznej lub ośrodka zdrowia.

Obszary wymagające zdecydowanej poprawy w opinii ankietowanych to w zakresie infrastruktury modernizacja dróg gminnych, infrastruktury drogowej, infrastruktury sportowo – rekreacyjnej czy poprawa stanu zmeliorowania gminy. W obszarze potrzeb społecznych ankietowani wskazywali na konieczność poprawy oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców gminy (niezależnie od grupy wiekowej), wypracowanie skutecznego modelu promowania gminy. Do istotnych problemów życia codziennego w gminie wskazano słabą sieć połączeń autobusowych z najbliższymi miastami powiatowymi.

Pewnym wskazaniem przy formułowaniu celów rozwojowych są opinie mieszkańców co do niskiej atrakcyjności gminy dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych, czy prowadzenie działalności gospodarczej. Wiąże się to bezpośrednio z opiniami o płytkim rynku pracy, z małą ilością miejsc pracy i zagrożeniem bezrobociem.

## **VII. Założenia strategiczne / Wizja**

### **7.1 Wizja**

Wychodząc od analizy obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie Sośnie oraz zidentyfikowanych problemów podjęto próbę wyznaczenia kierunków strategicznego rozwoju Gminy Sośnie, pokazujących pożądaną sytuację w gminie w roku 2020. Wspólnie z władzami i mieszkańcami sformułowano następującą wizję Gminy Sośnie:

*„Gmina Sośnie w 2022 roku jest miejscem turystycznie atrakcyjnym do spędzania w aktywny sposób wolnego czasu, przyjaznym ekologicznie dla mieszkańców, zapewniającym warunki dla rozwoju, edukacji i pracy.”*

Aby deklarowana wizja mogła stać się rzeczywistością potrzebne są również ambitne, co realne cele uszczegółowiające zapisy wizji.

### **7.2 Cele strategiczne**

Realizacja założeń strategicznych zawartych w Wizji oparta będzie na trzech celach strategicznych wyznaczonych na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz wniosków z konsultacji społecznych.

#### **Cel strategiczny I**

**Stabilny rozwój strategicznych branż gospodarczych Gminy Sośnie**

Realizacja celu wpłynie na rozwój aktualnie szybko rosnącej w Gminie Sośnie branży przetwórstwa rolnego oraz umożliwi jednocześnie pobudzanie rozwoju innych branż, dywersyfikując tym samym strukturę gospodarczą Gminy Sośnie.

## **Cel strategiczny II**

### **Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni i infrastruktury**

Niezbędnym czynnikiem zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy Sośnie jest optymalna sieć dobrej jakości infrastruktury technicznej. Dobra infrastruktura warunkuje nie tylko rozwój gospodarczy, ale również wysoką jakość życia mieszkańców. Infrastruktura nie może być oderwana od przestrzeni. Jakość jej projektowania i w konsekwencji zmian, rzutuje w bardzo dużym stopniu na codzienność mieszkańców pomimo, iż często jest to nieuświadamiane. Dobrze zaprojektowana ulica czy plac publiczny będzie nie tylko ważnym miejscem spotkań i zacieśniania więzów wśród mieszkańców, ale wpłynie też na zwiększenie bezpieczeństwa. Czas dojazdu do pracy, dobra architektura, czyste środowisko to tylko kilka przykładów niezwykle istotnych czynników warunkujących jakość życia wynikających bezpośrednio z infrastruktury i przestrzeni w Gminie Sośnie.

## **Cel strategiczny III**

### **Stały wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego**

Zidentyfikowane w analizie SWOT czynniki społeczne oceniono relatywnie wysoko na dalszym etapie analizy wpływu. Wynika to z faktu, iż czynniki społeczne, pomimo że trudniej mierzalne niż np. długość wybudowanych dróg, mogą mieć równie znaczny, jeśli nie większy, wpływ na rozwój Gminy Sośnie w długim terminie. Wykształceni, wartościowi ludzie gotowi do budowania zdrowych relacji społecznych, owocujących dobrą aktywnością, tworzą niezwykle istotny grunt pod rozwój gospodarczy. Na takim właśnie gruncie rodzi się przedsiębiorczość i innowacyjny biznes.

Przedstawione powyżej cele strategiczne realizowane będą poprzez szereg powiązanych z nimi celów operacyjnych. Celom operacyjnym przypisano natomiast szereg działań planowanych w Gminie Sośnie do realizacji w ciągu najbliższych lat.



### 7.3 Cele operacyjne i działania

Cel Strategiczny I <b>Stabilny rozwój strategicznych branż gospodarczych Gminy Sośnie</b>	
Cele	Działanie
Cel Operacyjny 1 Modernizacja i przyspieszenie rozwoju sektora przetwórczego wszystkich branż	<p>1.1 Wyznaczenie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego terenów przewidzianych do uzbrojenia w infrastrukturę i ich uzbrojenie, ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji o niskim wpływie na środowisko naturalne</p> <p>1.2 Wspieranie sprzedaży bezpośredniej z gospodarstw rolniczych poprzez edukację i szkolenia</p> <p>1.3 Zagospodarowanie terenu obecnego targowiska przy ulicy Wielkopolskiej w Sośniach</p>
Cel Operacyjny 2 Wzmocnienie znaczenia branży turystycznej w strukturze gospodarczej Gminy Sośnie	<p>1.1 Zagospodarowanie terenów wokół Ośrodka Rekreacyjno - Wypoczynkowego "Biały Daniel" w Sośniach z uwzględnieniem ścieżek rowerowych i ciągów pieszych</p> <p>1.2 Wyznaczenie nowych i utrzymanie istniejących szlaków turystyki pieszej i rowerowej</p> <p>1.3 Opracowanie strategii promocji gminy, w tym sformułowanie polityki informacyjnej oraz ustalenie produktu turystycznego ze szczególnym uwzględnieniem turystyki rekreacyjno – wypoczynkowej i wydłużeniem sezonu turystyczno – wakacyjnego</p>

Cel Strategiczny II **Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni i infrastruktury**

<b>Cele operacyjne</b>	<b>Działania</b>
Cel Operacyjny 1 Poprawa jakości infrastruktury energetycznej Gminy Sośnie	1.1 Wymiana oświetlenia ulicznego na ledowe na terenie całej gminy 1.2 Wpieranie wykorzystania energetyki źródeł odnawialnych szczególnie z wykorzystaniem fotowoltaiki, lokalnych źródeł energii (np. drewno, słoma, biogaz) z uwzględnieniem udziału elektrowni wiatrowych w ogólnej puli uzyskiwanej energii
Cel Operacyjny 2 Poprawa jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej Gminy Sośnie	1.1 Rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej 1.2 Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, tzw. przydomowych oczyszczalni ścieków przez dotowanie z budżetu gminy oraz budowę z wykorzystaniem środków UE 1.3 Modernizacja sieci wodociągowej w celu utworzenia scentralizowanej sieci wodociągowej 1.4 Budowa nowego ujęcia wody (studni)

<p>Cel Operacyjny 3 Rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury w Gminie Sośnie</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>1.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej - obiektów Zespołu Szkół w Cieszynie i Zespołu Szkół w Granowcu</li> <li>1.2 Rewitalizacja zespołu pałacowo – parkowego w Mojej Woli, dworu myśliwskiego w Możdżanowie</li> <li>1.3 Rewitalizacja budynku dworca kolejowego w Sośniach oraz Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Sośniach wraz z terenem przyległym</li> <li>1.4 Rewitalizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z otoczeniem po zlikwidowanych PGR w Sośniach i Cieszynie oraz po zlikwidowanej spółdzielni rolniczej w Pawłowie</li> <li>1.5 Rewitalizacja obiektów sakralnych (kościół, kapliczki, krzyże przydrożne), cmentarzy po ewangelickich</li> <li>1.6 Budowa parkingów przy kościołach parafialnych</li> <li>1.7 Remont świetlicy wiejskiej w Granowcu</li> <li>1.8 Budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja dróg gminnych na terenie sołectw: Bogdaj, Chojnik, Cieszyn, Dobrzec, Granowiec, Janisławice, Kałkowskie, Kąty Śląskie, Kocina, Konradów, Kuźnica Kącka, Mariak, Młynik, Możdżanów, Pawłów, Sośnie, Szklarka Śląska oraz skrzyżowań (w tym z ruchem okrężnym) wraz z infrastrukturą towarzyszącą</li> <li>1.9 Budowa nawierzchni dróg dojazdowych do pól</li> <li>1.10 Utrzymanie melioracji szczegółowej w tym intensyfikacja działań spółki wodnej</li> <li>1.11 Współpraca z Samorządem Powiatu w celu poprawy jakości dróg zarządzanych przez tę jednostkę</li> <li>1.12 Bieżące utrzymanie infrastruktury związanej z funkcjonowaniem przystanków komunikacji zbiorowej i szkolnej</li> <li>1.13 Rozwijanie stref zamieszkania na drogach gminnych, gdzie nie ma możliwości technicznych budowy chodników</li> </ul>
--	--

<p>Cel Operacyjny 4. Poprawa stanu środowiska i przestrzeni do życia</p>	<p>1.1 Organizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Sośniach  1.2 Rekultywacja składowiska odpadów w Cieszynie  1.3 Ochrona istniejącej zieleni i kontynuacja nasadzeń drzew i krzewów  1.4 Budowa nowych i rozbudowa istniejących placów zabaw</p>
<p>Cel Operacyjny 5. Zapewnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego</p>	<p>1.1 Stworzenie możliwości bezpośredniego dostarczania szerokopasmowego dostępu do Internetu poprzez wyłonienie odpowiedniej firmy bądź skorzystanie z projektów unijnych</p>
<p><b>Cel Strategiczny III Stały wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego</b></p>	
<p><b>Cele operacyjne</b></p>	<p><b>Działania</b></p>
<p>Cel Operacyjny 1. Wspieranie aktywności kulturalnej i sportowej mieszkańców gminy</p>	<p>1.1 Rewitalizacja centrum wsi Sośnie obejmująca tereny boiska sportowego z budową szatni piłkarskiej wraz z toaletą publiczną oraz boiska sportowego zlokalizowanego w sąsiedztwie "bloków"  1.2 Rozbudowa Parku Sportowo - Rekreacyjnego w Granowcu o zaplecze socjalne, zabudowa wiaty, wyposażenie w urządzenia sportowe  1.3 Budowa boiska wielofunkcyjnego w Pawłowie</p>

<p>Cel Operacyjny 2. Budowa w zrównoważony sposób kapitału społecznego w Gminie Sośnie</p>	<p>1.1 Rozwój elektronicznych usług publicznych: e-usługi, strony internetowe, elektroniczny obieg dokumentów w Urzędzie Gminy Sośnie</p> <p>1.2 Przedsięwzięcia zmierzające do poprawy warunków dydaktycznych dla uczniów w szkołach poprzez m.in. doposażenie pracowni przedmiotowych w sprzęt niezbędny do przeprowadzania doświadczeń i eksperymentów w zakresie przedmiotów matematycznych i przyrodniczych</p> <p>1.3 Wsparcie indywidualnego podejścia do ucznia, w tym wsparcie rozwoju uczniów zdolnych oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez m.in. zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze, rozwijające uzdolnienia, kółka, warsztaty, laboratoria, zajęcia korekcyjno - kompensacyjne, zajęcia logopedyczne i pomoc stypendialną.</p> <p>1.4 Zadania z zakresu wsparcia rozwoju kapitału społecznego określono w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sośnie na lata 2016 – 2022 wg poniższego zestawienia:</p> <p>Cel główny: Dalszy rozwój systemu zaspokajania podstawowych potrzeb rodziny</p> <p>Cel szczegółowy: Ograniczenie ubóstwa i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom najuboższym.</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 1: Udzielanie pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 2: Realizowanie programów służących zaspakajaniu podstawowych potrzeb: dożywianie, wyprawki szkolne, stypendia, zasiłki szkolne</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 3: Uzyskanie minimum zatrudnienia w GOPS zgodnie z ustawą o pomocy społecznej art. 110 pkt. 11</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 4: Realizacja pracy socjalnej</p>
--	--

	<p>Cel główny: Zapewnienie pełnego udziału w życiu społecznym osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.</p> <p>Cel szczegółowy: Lepsze warunki i jakość życia osób niepełnosprawnych</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 1: Informowanie o możliwościach uzyskania pomocy z PCPR, PFRON, PUP i inne.</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 2: Organizacja imprez kulturowo – sportowych, wycieczek krajoznawczych, zajęć o charakterze rekreacyjnym i rehabilitacyjnym dla osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 3: Udzielanie pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej</p> <p>Cel szczegółowy: Promocja bezpiecznego i zdrowego stylu życia (programy profilaktyczne, profilaktyczne badania)</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 1 : Aktywizacja osób niepełnosprawnych</p> <p>Cel główny: Wzmocnienie podstawowych funkcji rodziny</p> <p>Cel szczegółowy: Efektywny system wspierania rodziny i dziecka</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 1: Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez udział w szkoleniach, spotkaniach, prelekcjach</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 2: Zatrudnienie asystenta rodziny</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 3: Stworzenie dostępności do porad psychologicznych</p>
--	--

	<p>Cel szczegółowy: Wzmacnianie środowiskowych form aktywizacji społecznej dzieci i młodzieży (profilaktyka wykluczenia społecznego)</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 1: Zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 2: Kontynuacja zapewnienia wypoczynku letniego i zimowego dzieciom i młodzieży</p> <p>Cel szczegółowy: Zmniejszona skala występowania zjawiska przemocy w rodzinie.</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 1: Przeciwdziałanie występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 2: Podejmowanie skutecznych interwencji</p> <p>Cele szczegółowe: Skuteczna profilaktyka i zminimalizowane negatywne skutki uzależnień.</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 1: Wspieranie działań na rzecz kształtowania postaw i umiejętności społecznych ważnych dla zdrowia i trzeźwości</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 2: Zwiększenie skuteczności i dostępności specjalistycznego wsparcia dla rodzin borykających się z problemem uzależnienia</p> <p style="padding-left: 40px;">Zadanie 3: Zmniejszenie skali degradacji psychofizycznej osób uzależnionych</p>
<p>Cel Operacyjny 3. Aktywizacja sołectw w kierunku integracji społecznej wsi</p>	<p>1.1 Utrzymanie i rozwój drobnej infrastruktury w ramach funkcjonującego funduszu sołectw</p> <p>1.2 Aktywizacja organizacji społecznych w celu poprawy partycypacji w życiu Gminy</p> <p>1.3 Wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej</p> <p>1.4 Wspieranie przedsięwzięć ukierunkowanych na kultywowanie tradycji regionalnej i pamięci o istotnych dla społeczności gminnej wydarzeniach historycznych</p>

**Tabela 6 - Cele operacyjne i działania**

## **VIII. Główne źródła finansowania i harmonogram realizacji**

Za główne źródła finansowania działań powiązanych z celami operacyjnymi uznano środki własne gminy oraz środki pochodzące z zewnętrznego finansowania, w tym pochodzące z Programów Operacyjnych realizowanych w Unii Europejskiej. Szczegółowe zasady finansowania zadań określają m.in. takie dokumenty planistyczne w gminie, jak coroczny budżet gminy i wieloletnia prognoza finansowa. Dodatkowymi dokumentami opisującymi mechanizmy finansowania zadań są dokumenty towarzyszące procesowi zewnętrznego dofinansowania i ustalone w konkretnych projektach.

Daty realizacji poszczególnych działań określa zespół ds. strategii rozwoju (złożony z osób, które były aktywne przy tworzeniu Strategii) w ramach systemu monitoringu i ewaluacji opisanego w rozdziale VIII niniejszej strategii.

## **IX. System monitoringu i ewaluacji**

Rzetelny monitoring założonych celów strategicznych i operacyjnych jest warunkiem niezbędnym skutecznej realizacji założeń strategii i w konsekwencji osiągnięcia sformułowanej na wcześniejszym etapie wizji gminy. System monitoringu realizacji strategii odbywa się w trzech etapach.

W pierwszym etapie zespół ds. strategii rozwoju gminy każdego roku w sierpniu wykorzystując katalog działań powiązanych celami niniejszej strategii dokonuje wyboru konkretnych działań do realizacji oraz mierników / wskaźników poziomu realizacji całość dokumentując w „Karcie projektu”. Druk „Karta projektu” stanowi załącznik nr 1 do niniejszej strategii.

W drugim etapie zespół ds. strategii rozwoju gminy każdego roku w grudniu dokonując analizy założeń strategicznych i możliwości sfinansowania działań przez gminę w całości ze środków własnych lub w części z uwzględnieniem finansowania zewnętrznego ustala daty realizacji poszczególnych działań całość dokumentując w „Karcie projektu”.



W trzecim etapie w lutym każdego roku zespół ds. strategii rozwoju gminy z wykorzystaniem druku „Karta projektu” oraz przykładowych mierników / wskaźników podanych poniżej raportuje postępy realizacji działań oraz ustala konieczne do osiągnięcia zakładanych celów działania korygujące.

Cele Operacyjne	Mierniki/Wskaźniki
<b>Cel Strategiczny I Stabilny rozwój strategicznych branż gospodarczych Gminy Sośnie</b>	
Cel Operacyjny 1 Modernizacja i przyspieszenie rozwoju sektora przetwórczego wszystkich branż	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Procent uzbrojonych terenów w roku do ogólnej powierzchni terenów uzbrojonych</li> <li>- Liczba uczestników szkoleń z zakresu sprzedaży bezpośredniej z gospodarstw rolnych</li> <li>- Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych</li> <li>- Liczba nowozatrudnionych</li> <li>- Stopa bezrobocia skorygowany o migrację</li> <li>- Liczba aktywnych przedsiębiorstw</li> <li>- Średnie obroty przedsiębiorstwa</li> <li>- Wskaźnik upadłości gospodarczej przedsiębiorstw</li> </ul>
Cel Operacyjny 2 Wzmocnienie znaczenia branży turystycznej w strukturze gospodarczej Gminy Sośnie	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Liczba kilometrów wybudowanych ścieżek rowerowych</li> <li>- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej</li> <li>- Liczba turystów</li> <li>- Liczba noclegów</li> <li>- Udział turystów odwiedzających gminę po raz pierwszy w liczbie turystów ogółem</li> <li>- Średnia długość pobytu turysty w gminie</li> </ul>
<b>Cel Strategiczny II Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni i infrastruktury.</b>	
Cel Operacyjny 1 Poprawa jakości infrastruktury energetycznej Gminy	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Liczba nowo wybudowanych obiektów infrastruktury energetycznej</li> <li>- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury energetycznej</li> <li>- Ilość kilometrów przebudowanych lub</li> </ul>

Sośnie	<p>zmodernizowanych linii energetycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Liczba dofinansowanych instalacji fotowoltaicznych</li> <li>- Liczba szkoleń i udzielonych porad w zakresie gospodarki opartej na źródłach energii odnawialnej</li> <li>- Liczba zmodernizowanych kotłowni wykorzystujących lokalne źródła energii (drewno, słomę, biogaz)</li> </ul>
Cel Operacyjny 2 Poprawa jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej Gminy Sośnie	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Liczba kilometrów zmodernizowanej sieci wodociągowej</li> <li>- Liczba zmodernizowanych przyłączy końcowych sieci wodociągowej</li> <li>- Procent powierzchni gminy z dostępem do sieci kanalizacyjnej</li> <li>- Liczba dofinansowanych tzw. przydomowych oczyszczalni ścieków</li> </ul>
Cel Operacyjny 3 Rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury w Gminie Sośnie	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg gminnych</li> <li>- Liczba kilometrów nowo wybudowanych dróg</li> <li>- Liczba kilometrów zmodernizowanych chodników</li> <li>- Liczba nowopowstałych biogazowni</li> </ul>
Cel Operacyjny 4 Poprawa stanu środowiska i przestrzeni do życia	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Procentowy udział nasadzeń do ogólnej powierzchni terenów zielonych w gminie</li> <li>- Ilość zbudowanych placów zabaw</li> <li>- Ilość zmodernizowanych placów zabaw</li> </ul>
Cel Operacyjny 5 Zapewnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Procent obszaru gminy z dostępem do sieci Internetu szerokopasmowego</li> </ul>
<b>Cel Strategiczny III Stały wzrost, jakości kapitału ludzkiego i społecznego.</b>	
Cel Operacyjny 1 Wspieranie aktywności kulturalnej i sportowej mieszkańców gminy	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Liczba uczniów w szkołach przypadająca na 1 nauczyciela</li> <li>- Średnie wyniki uczniów z gminnych szkół na egzaminach</li> <li>- Nakłady na kulturę w budżecie gminy</li> <li>- Liczba osób i podmiotów zajmujących się kulturą</li> </ul>


	- Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych
Cel Operacyjny 2 Budowa w zrównoważony sposób kapitału społecznego w Gminie Sośnie	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Odsetek wniosków składanych przez interesantów i załatwianych w urzędzie za pośrednictwem Internetu</li> <li>- Odsetek pracowni wyposażonych w sprzęt niezbędny do przeprowadzania doświadczeń i eksperymentów w zakresie przedmiotów matematycznych i przyrodniczych</li> <li>- Liczba zajęć wyrównawczych, rozwijających uzdolnienia, kółek, warsztatów, laboratoriów, zajęć korekcyjno - kompensacyjnych, zajęć logopedycznych</li> <li>- Wysokość pomocy stypendialnej liczonej rok do roku</li> </ul> <p>Mierniki związane z realizacją celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sośnie na lata 2015 – 2020 określono w dokumencie przedmiotowym.</p>
Cel Operacyjny 3 Aktywizacja sołectw w kierunku integracji społecznej wsi	- Liczba projektów realizowanych z udziałem funduszu sołectkiego

**Tabela 7 – Wskaźniki i mierniki realizacji strategii**

## **Podsumowanie**

Przyjęta metodologia sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2015-2022 ma zapewnić, między innymi, iż będzie to wykorzystywane w praktyce narzędzie. Wszelkie działania podejmowane w Gminie Sośnie muszą wynikać z kierunków strategicznych nakreślonych w Strategii i odpowiadać na zidentyfikowane problemy. Warto pamiętać, że Strategia jest dokumentem planowania wyższego rzędu. Jako taka, powstrzymuje się od doprecyzowania jako inwestycja, kiedy i jakim kosztem ma być realizowana. Funkcje takie spełniają dokumenty planistyczne niższego rzędu, które w Strategię powinny się wpisywać. Strategia natomiast precyzując problemy oraz cele jasno sugeruje jakie działania należy podejmować. Sama nie ma jednak mocy sprawczej zapewnienia właściwych decyzji. Autorzy pragną podkreślić ten fakt dla wszystkich decydentów i specjalistów, którzy będą korzystali z dokumentu przez najbliższe 7 lat. Warto jednak też pamiętać o tym mieszkańcom i przyszłym krytykom podejmowanych działań, iż w dużej mierze to od nich zależy jak będą one wykonywane.

## Załącznik nr 1 – Karta projektu

	<b>KARTA PROJEKTU</b> Strategia Rozwoju Gminy Sośnie 2015 – 2022	DATA	
		NR KARTY	

Tytuł projektu			
Nr celu strategicznego		Tytuł celu strategicznego	
Nr celu operacyjnego		Tytuł celu operacyjnego	
Nr działania		Tytuł działania	
Krótki opis projektu			
Przyjęty miernik			
Szacunkowy koszt realizacji projektu			
Przewidywane źródła finansowania z podziałem procentowym udziału w finansowaniu			
Planowany czas realizacji			
Strony zaangażowane w realizację projektu			
Beneficjenci projektu			
Posiadana dokumentacja i zezwolenia techniczna, niezbędna do realizacji projektu (TAK / NIE)			
Uzasadnienie wyboru projektu z uwzględnieniem takich aspektów jak m.in.: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Spadek bezrobocia</li> <li>• Rozwój turystyki i kultury</li> <li>• Wsparcie lokalnych firm</li> <li>• Poprawa bezpieczeństwa publicznego</li> <li>• Ekologia</li> <li>• Wyrównywanie szans społecznych</li> <li>• Inne – jakie?</li> </ul>			
Skład zespołu ds. strategii rozwoju gminy	Imię i nazwisko	Podpis	

## **Wykaz tabel, wykresów i rycin**

### **TABELE**

Tabela 1 – zestawienie celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Sośnie i Strategii Rozwoju Kraju 2020

Tabela 2 – zestawienie celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Sośnie i Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Tabela 3 - Wykaz stowarzyszeń funkcjonujących na obszarze Gminy

Tabela 4 – Najważniejsze podmioty gospodarcze na terenie Gminy Sośnie

Tabela 5 – Analiza SWOT

Tabela 6 - Cele operacyjne i działania

Tabela 7 – Wskaźniki i mierniki realizacji strategii

### **WYKRESY**

Wykres 1 - Struktura działalności gospodarczej w 2014 roku w Gminie Sośnie

Wykres 2 – Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Sośnie w latach 2012 – 2014

Wykres 3 – Liczba mieszkańców Gminy Sośnie w latach 2012 – 2014

Wykres 4 – Krzywa migracji w Gminie Sośnie w latach 2009 – 2013

Wykres 5 – Liczba osób i rodzin korzystających w Gminie Sośnie w latach 2009 – 2014 z korzystających z pomocy społecznej

Wykres 6 - Dochody budżetowe liczone w milionach złotych Gminy Sośnie w latach 2009-2014

Wykres 7 - Wydatki budżetowe liczone w milionach złotych Gminy Sośnie w latach 2009-2014

Wykres 8 - Procentowa struktura wydatków budżetowych Gminy Sośnie w 2014 roku

Wykres 9 - Różnica między dochodami i wydatkami budżetowymi w Gminie Sośnie w latach 2009 – 2014

Wykres 10 - Wynikowa strategia – defensywna (mini-mini)

## **RYCINY**

Ryc.1 Województwo Wielkopolskie

Ryc.2 Powiat Ostrowski

Ryc.3 Układ komunikacyjny Gminy Sośnie